

Vårblommande magnolior - användning och gestaltning

Jämförelse mellan litteratur och observationer av
magnolior i England

Jesper Persson och Jonathan Onegård

Examensarbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för landskapsarkitektur, planering o förvaltning
Trädgårdsingenjör - Design
Alnarp 2026

Vårblommande magnolior – användning och gestaltning. Jämförelse mellan litteratur och observationer av magnolior i England

Spring-flowering Magnolias – Use and design
Literature review and field study in England

Jesper Persson & Jonathan Onegård

Handledare:	Henrik Sjöman, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Examinator:	Kamil Chojnowski, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i landskapsarkitektur
Kurskod:	EX1051
Program/utbildning:	Trädgårdsingenjör – Design, Kandidatprogrammet
Kursansvarig inst.:	Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Utgivningsort:	Alnarp
Utgivningsår:	2026
Omslagsbild:	Fotografi taget av Jonathan Onegård
Upphovsrätt:	Alla illustrationer är författarnas egna om inget annat anges.
Nyckelord:	vårblommande magnolior, trädgårdsdesign, växtkomposition, stadsträd, prydnadsträd, urbana gröna miljöer

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Förord

Vi vill rikta ett särskilt tack till vår handledare Henrik Sjöman för värdefull vägledning, stöd och utvecklingen av arbetet. Vi vill även tacka Karl Evert Flincks Magnoliafond för deras bidrag som möjliggjorde våra fältstudier i England. Ett särskilt tack till våra studiekamrater i “Excel och vin” för all gemenskap, stöd, diskussioner och minnen från många års studietid tillsammans. Slutligen vill vi tacka våra fantastiska partners för allt deras stöd, tålamod och all kärlek under både studietiden och arbetets genomförande.

Sammanfattning

Denna studie undersöker hur vårblostande magnolior används och gestaltas i litteratur respektive i praktiken, med fokus på deras potential i parker, trädgårdar och urbana miljöer. Studien bygger på en kombination av litteraturstudie och fältstudie i södra England. Syftet har varit att analysera vilka gestaltungsprinciper och användningsområden som lyfts fram i litteraturen samt att jämföra dessa med observationer av hur magnolior faktiskt används i verkliga miljöer.

Litteraturstudien omfattar dendrologisk litteratur, litteratur för växtanvändare samt vetenskapliga artiklar. Resultatet visar att litteraturen främst behandlar magnoliors placering, användning som park- och trädgårdsträd samt vikten av skyddade mikroklimat. Många av de studerade referenserna framhåller användning av magnolior som solitärer, ofta mot mörka eller vintergröna bakgrunder för att framhäva blomningen. Samplantering med rhododendron, barrväxter och andra woodlandväxter förekommer återkommande, men litteraturen varierar stort i detaljnivå och är bristfällig kring gestaltning och växtkomposition.

Resultaten visar att magnolior i praktiken ofta används i mer komplexa vegetationssammanhang än vad litteraturen beskriver. Många användes som rumsskapande element, blickfång eller i woodlandliknande miljöer snarare än som helt fristående solitärer. Observationerna visade även att sittplatser, gångstråk och upplevelsevärden ofta integreras i gestaltning av magnolior, upplevelsevärden som inte lyfts i den studerade litteraturen.

Arbetet visar både samstämmigheter och oenigheter mellan litteratur och praktik. Skyddade placeringar, mörka bakgrunder och betydelsen av mikroklimat återkommer i båda studierna. Däremot framkom att magnolior i praktiken används mer varierat och integrerat i vegetationssystem än vad litteraturen generellt beskriver. Resultatet pekar på att vårblostande magnolior har stor potential i framtidens urbana gröna miljöer, särskilt i takt med klimatförändringar och ökade behov av artrikedom, rumslighet och estetiska upplevelser i staden.

Nyckelord: vårblostande magnolior, trädgårdsdesign, växtkomposition, stadsträd, prydnadsträd, urbana gröna miljöer

Abstract

This study examines how spring-flowering magnolias are used and designed in literature and in practice, with a focus on their potential in parks, gardens, and urban environments. The study is based on a combination of a literature review and a field study conducted in southern England. The aim has been to analyse which design principles and areas of use are highlighted in the literature and to compare these with observations of how magnolias are actually used in real environments.

The literature review includes dendrological literature, literature aimed at plant users, and scientific articles. The results show that the literature mainly discusses the placement of magnolias, their use as park and garden trees, and the importance of sheltered microclimates. Many of the studied references emphasise the use of magnolias as specimen trees, often positioned against dark or evergreen backgrounds to enhance their flowering display. Companion planting

with rhododendrons, conifers, and other woodland plants is frequently mentioned, although the literature varies greatly in level of detail and is limited regarding design and planting composition.

The results show that, in practice, magnolias are often used in more complex vegetational contexts than those described in the literature. Many were used as spatial elements, focal points, or in woodland-like environments rather than as completely isolated specimen trees. The observations also showed that seating areas, pathways, and experiential qualities are often integrated into the design of magnolia plantings — qualities that are rarely highlighted in the studied literature.

The study demonstrates both similarities and differences between literature and practice. Sheltered placements, dark backgrounds, and the importance of microclimates appear in both studies. However, the results indicate that magnolias are used in a more varied and integrated way in practical vegetation systems than is generally described in the literature. The findings suggest that spring-flowering magnolias have great potential in future urban green environments, particularly in response to climate change and the increasing need for biodiversity, spatial qualities, and aesthetic experiences in cities.

Keywords: spring-flowering magnolias, garden design, vegetation composition, urban trees, ornamental trees, green urban environments.

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	8
Figurförteckning	9
1. Inledning	10
1.1 Bakgrund	10
1.1.1 Växtgestaltningens värde för människan	10
1.1.2 Mikroskogar och woodlandmiljöer	11
1.1.3 Trädens roll i ett föränderligt klimat	12
1.1.4 Taxonomi och botaniska egenskaper	13
1.1.5 Ståndort	15
1.1.6 Vårblommande magnolior och den svenska användningen	17
1.2 Syfte	18
1.3 Frågeställningar	19
2. Metod och material	20
2.1 Litteraturstudie	20
2.2 Fältstudie - England	23
3. Resultat	29
3.1 Litteraturstudie	29
3.1.1 Kvantitativ	29
3.1.2 Kvalitativ	29
3.2 Fältstudie	33
3.2.1 Kvantitativ	34
3.2.2 Kvalitativ	35
4. Diskussion	42
4.1 Samstämmigheter mellan litteraturen och praktiken	42
4.1.1 Bakgrund och rumslighet	42
4.1.2 Skyddande placering och mikroklimat	43
4.1.3 Beskärning och utveckling av habitus	44
4.2 Oenigheter mellan litteraturen och praktiken	45
4.2.1 Undervegetation och rotkonkurrens	46
4.2.2 Placering och användningsområde	49
4.2.3 Jordvolym och stadsmiljö	52
4.3 Gestaltningspotential och framtida användning	53
4.3.1 Magnolior i ett större vegetationssammanhang	53
4.3.2 Rumslighet och upplevelse	54
4.3.3 Magnolior i framtidens urbana miljöer	56
4.3.4 Fortsatta studier	57
4.3.5 Slutsatser	57

Referenser.....	59
Bilaga 1.....	63

Tabellförteckning

Tabell 1. Lista med 48 referenser inkluderade i studien, varav 15 är dendrologisk litteratur, 31 är litteratur för växtanvändare, och 2 är vetenskapliga artiklar.	21
Tabell 2. Definitioner av de rubriker som den studerade litteraturen kategoriserades in under samt vad de observerade magnoliorna undersöktes utifrån.	23
Tabell 3. Antalet observerade magnolior indelade utifrån plats, art, antal träd och sorter.	26
Tabell 4. Kvantitativ analys av resultat funna om användning och gestaltning av magnolior utifrån olika typer av litteratur (dendrologisk, litteratur för växtanvändare samt vetenskapliga artiklar), även antalet referenser som enbart nämner generell botanisk fakta är inkluderade. För förklaring av rubriker se tabell 2.....	29
Tabell 5. Kvalitativ sammanställning av information om användning och gestaltning av magnolior utifrån studerad litteratur. För förklaring av rubriker se tabell 2.	31
Tabell 6. Sammanställning av områden de observerade magnolior kategoriserats inom. Område som berörs, andelen och antalet träd som återfinns i de berörda områdena utifrån 106 observerade magnolior.....	35
Tabell 7. Sammanställning av växter i fält-, busk- och trädskikt som observerats inom en 5 meters radie från stammen hos de observerade magnoliorna. Vetenskapligt och svenskt trivialnamn av växterna samt vilka sorter och hur många av den sorten som observerats. Andelen utgår från det antal magnolior som förekommer i de olika skikten. (G) står för geofyt och (P) för perenn.....	38

Figurförteckning

Figur 1. (a) Fylogenetiskt träd över magnoliasläktet uppdelat utefter sektion samt med släktet Liriodendron utmarkerad (figur inspirerad av Wang et al. 2020). (b) Karta över förekomsten av magnolior i det vilda markerat i svart (figur inspirerad av Gardiner 2000).	14
Figur 2. Variation av färg, form och uttryck hos vårblommande magnoliaarter.	17
Figur 3. Karta över platser besökta i södra England enligt den ordning de besöktes. (1) Caerhays Castle, (2) Trelissick, (3) Lanhydrock, (4) Stourhead, (5) Winkworth Arboretum, (6) RHS Garden Wisley, (7) Nymans, (8) Wakehurst, (9) Kew Gardens och (10) London.	24
Figur 4. Fältformulär för fältstudie i England.	28
Figur 5. (a) Magnolia med bakgrund av formklippt häck. (b) Magnolia med mörk bakgrund av vegetation. (c) Magnolia utan sammanhållen bakgrund. (d) Magnolia i skyddat läge i Lanhydrock.	43
Figur 6. (a) Uppstammade magnolior i stadsmiljö i London. (b) Formklippt tunnel av magnolior i Lanhydrock.	45
Figur 7. (a) Magnolia med färgrik undervegetation. (b) Magnolia med färgrik undervegetation och rik kontext. (c) Magnolia med enhetlig undervegetation. (d) Magnolia sedd underifrån upp i kronan.	47
Figur 8. (a) Magnolia med marktäckare och gräsmatta. (b) Magnolia med trädäck och bäck under kronan. (c) Magnolia med framtagna bar jord på marken. (d) Magnolia med glest fältskikt.	48
Figur 9. Solitär magnolia i vitt i Lanhydrock placerad på en gräsmatta i siktlinje inramad av formklippta idegranar.	50
Figur 10. (a) Magnolia i ett bryn med mörk bakgrund. (b) Magnolia i ett bestånd med träd och buskar med en stig under kronan. (c) Bestånd av <i>M. campbellii</i> i Lanhydrock med rik undervegetation av buskar och fältskikt.	51
Figur 11. Uppstammad magnolia i London på en utmanande plats med begränsad jordvolym.	53
Figur 12. (a) Magnolia i siktlinje på öppet fält, utgör även fokuspunkt i landskapet. (b) Magnolia i siktlinje på höjd som leder till rörelse uppför trappan. (c) Välplacerad sittplats på en höjd med en överblommad magnolia till höger, där sittplatsen ger möjlighet för längre vistelse.	55

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Hållbara växtval, väl genomtänkta gestaltningar, gynnsamma och attraktiva miljöer som samspelar mellan naturen och människan är idag av högst aktuellt behov inom landskaps- och trädgårdsarkitekturen. För detta behövs en förståelse om både växter i praktiken och från specialiserad kunskap inom litteraturen. Något som är svårt att skapa om man inte låter sig inspireras av bra referenser inom litteratur, praktik och pionjärer i växtvärlden.

Inspiration till växtanvändande kan fås på många olika sätt. Människor har genom århundradena inspirerats av varandra och rådande stilar (Hobhouse & Edwards 2021). Personer framstående inom trädgårdsdesign sätter trender, skriver om stilar och uttryck som de hämtar från egna erfarenheter samt från inspiration av andra trädgårdsentusiaster och deras designer. I grova drag tar gemene man inspiration från litteratur riktad mot växtanvändare, sociala medier och från besök i publika parkmiljöer (parker, botaniska trädgårdar, torg), medan trädgårdsentusiaster, samt professionen av landskaps- och trädgårdsarkitekter inspireras av ytterligare inspirationskällor såsom dendrologisk litteratur och vetenskapliga artiklar inom trädgårdsområdet. Några av de personer och verk som varit centrala under det senaste århundradet som agerat som vägledningar ur ett gestaltningsperspektiv av användandet av växtmaterial har varit William Robinson med boken *The Wild Garden* (2009), Gertrude Jekyll med boken *Colour schemes for the Flower Garden* (1930), samt de mer samtida: Piet Oudolf med boken *Planting the Natural Garden* (2019) och Nigel Dunnett med boken *Naturalistic Planting Design: the Essential guide* (2019). Dessa verk kan agera som inspiration för alla människor samt så finns många av författarnas egna designer att skåda i olika delar av världen där inspiration kan fås utan att ha läst deras verk. Att inhämta inspiration från platsbesök är otroligt värdefullt då det ger ett mer komplext och samlat intryck än vad litteraturen kan ge.

1.1.1 Växtgestaltningens värde för människan

Gestaltning med växter hjälper oss att få fram det bästa i våra miljöer (Robinson & Wu 2016). Växtgestaltning är en essentiell aspekt för att skapa hälsosamma och beboeliga platser, oavsett om det är i staden, landsbygden eller privata trädgården, det är inte enbart något som är för estetiska kvaliteter (Dunnett 2019). För att skapa landskap med en bred användning och applicering som tillåter mänskligt engagemang så är växtgestaltning nödvändig i skapande och underhåll för att kontakten mellan platsen och människan ska existera (Robinson & Wu 2016).

Några av de eftertraktade kvalitéer som aktivitet, komplexitet, ekosystemtjänster, flexibilitet och hållbarhet, vilka eftersträvas i landskap kan framföras i gestaltning med växter (Robinson & Wu 2016).

Växtgestaltning är viktigt för att skapa och underhålla hållbara miljöer som samverkan mellan människan och naturen (Robinson & Wu 2016). En komplex och välgjord växtgestaltning bidrar med estetiska kvaliteter som i sin tur även stimulerar våra sinnen (Dee 2001). Synen, doften, känslan av växternas textur och ljudet av vinden i samspel med växterna adderar till kvaliteten av det alldagliga livet (Robinson & Wu 2016). Växtgestaltningen kan också ge förutsättningar för att specifika ekosystemtjänster skall finnas såsom komplexa vegetationsstrukturer och artsammansättningar med hög kapacitet att lösa olika växttekniska lösningar såsom lokalt omhändertagande av dagvatten och begränsning av luftföroreningar (Sjöman & Slagstedt 2015b).

Vegetation är ett primärt material för att definiera rumslighet, där det har en bred användningspotential för att skapa strukturerande element som öppnar upp eller inhägnar rum och skapar övergångar mellan mark, väggar och himmel (Dee 2001). Komposition av vegetation möjliggör för många olika typer av upplevelser, funktioner och användningar av rummet (Robinson & Wu 2016). Uppfattningen av ett öppet eller slutet rum är något som kompositionen av växter direkt påverkar och som ändrar människors användning av platsen (Dee 2001).

Utformandet, formen och proportionerna av platsen skapar antydande för vilka aktiviteter platsen tillåter, då en öppen yta tillåter och uppmanar till att stanna upp, en avsmalnad och utsträckt plats uppmanar till rörelse att passera igenom den (Robinson & Wu 2016). Vegetation och användning ger oss antydande på hur vi uppfattar platsen och vad vi fokuserar på i rummet (Dee 2001). Växtlighet kan utgöra blickfångande platser, fokuspunkter i landskapet och trädgården, signalement för att orientera oss i landskapet och som attraherar människor att färdas till destinationen (Dee 2001). Genom att använda träd och annan vegetation för att utgöra fokus eller rumslighet bjuds människor in till att röra sig genom rummet, i landskapet. Ett annat sätt för att skapa en välfungerande plats och rum är att möjligheter för sittor erbjuds vilka möjliggör för en längre vistelse och gör platsen mer attraktiv i sin helhet, om dessa möjligheter inte finns går folk endast förbi (Gehl 2011).

1.1.2 Växtgestaltning över tid

Problem som vanligen uppstår vid design av urbana miljöer är att succession inte tas i beaktande. Att de funktioner, exempelvis skugga från träd, som ska finnas på en plats utifrån en viss design först efter 40–50 år inte är optimalt, då det

inte tagits i beaktning att växtligheten behöver den tiden att etablera sig (Sjöman & Slagstedt 2015b). Ett sensuccessionsträd kan inte redan efter de första åren ge den skugga som har planerats för. Sällan tas succession med i beaktande. En inställning kring en mer dynamisk växtanvändning behöver utvecklas där växtligheten tillåts förändras över tid under ett områdes utveckling (Sjöman & Slagstedt 2015b). Att blanda olika växter utifrån olika arter och successionfaser ger ett område en större långsiktig stabilitet, alltså mer motståndskraftig mot yttre påverkan likt sjukdomar och kan kontinuerligt generera ekosystemtjänster (Dunnett & Hitchmough 2004). Detta kan följas i skapandet av dynamiska planteringar som ger en långsiktighet i och med de medvetna val av arter inom olika successionfaser som görs. Dessa system kan skapas på olika nivåer. För system med träd-, busk- och fältskikt kan dessa betingelser tas i beaktande för skapandet av exempelvis mikroskogar. En mikroskog är en naturlig plantering i olika skikt som ska efterlikna skogssystem fast på en liten begränsad yta, vanligen i urbana miljöer (Sjöman & Anderson 2023). Definitionen av mikroskogar är lik definitionen av woodland vilket är något som också är högst relevant men ett begrepp som ses ha en vag definition (Dunnett & Hitchmough 2004). Woodland definieras av Dunnett & Hitchmough (2004) som en plats, likt mikroskog, med mångfald, integrerade öppna, halvöppna och stängda skogsmiljöer med skikt av träd, buskar och fält som kan variera i storlek men utgör en del av ett landskap som efterliknar naturlig skog. Viktigt vid skapandet av mikroskogar är att ta inspiration från naturliga skogssystem som redan existerar och innehåller alla de aktiviteter som är målet med mikroskogarna, med parallellen till *varför uppfinna hjulet på nytt*.

Förutom att successionsperspektivet är viktigt vid gestaltning och utveckling av mikroskogar har det även betydelse vid etablering av enskilda solitärträd där deras läge och sammanhang också måste matcha med artens kapacitet att hantera exempelvis en öppen exponerad plats. Många magnolior är exempel på arter som i naturen är pionjärarter och som i odling kan hantera ett öppet ungt läge medan sensuccessionella arter såsom bok (*Fagus sylvatica*) och ädelgranar (*Abies* spp.) kan få en mer bekymrad etablering i detta öppna läge medan i mer uppväxta lägen få en betydligt enklare och snabbare etablering.

1.1.3 Trädens roll i ett föränderligt klimat

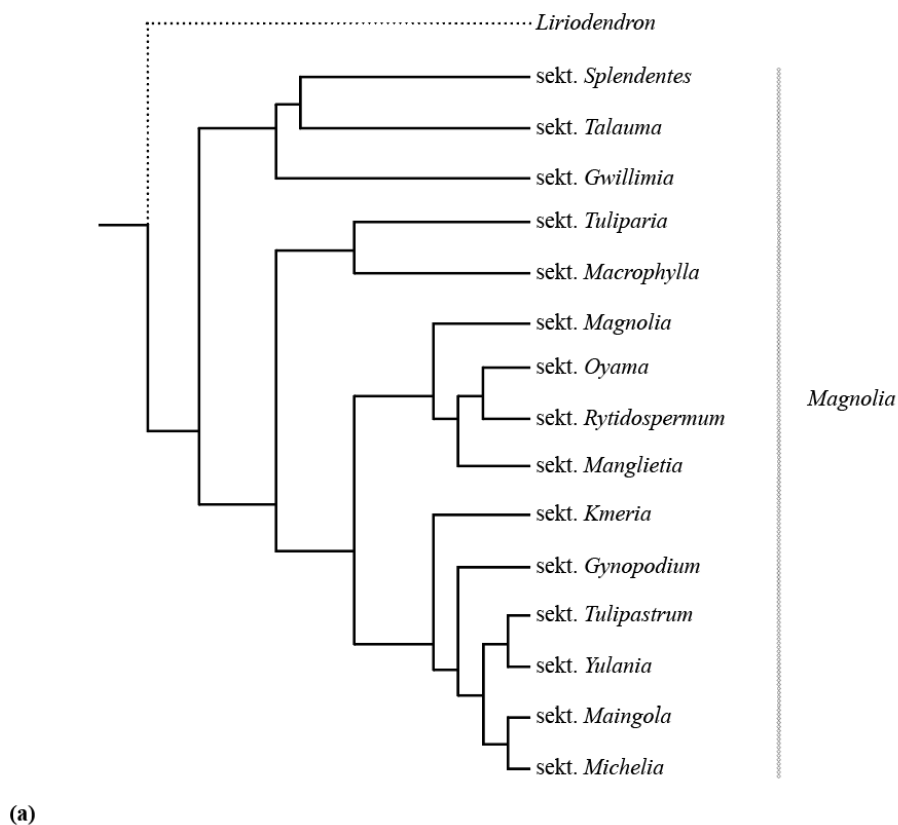
Hållbara växtval i urbana miljöer är högst aktuellt inom landskaps- och trädgårdsarkitekturen särskilt i samband med klimatförändringarna och behovet för hållbara och estetiskt tilltalande gröna rum. Klimatprognoser visar idag att förutsättningarna för växtanvändningen i världen är under förändring, vilket kommer att möjliggöra för att nya arter och växtslag kommer kunna användas i framtiden (IPCC 2023) – arter som kommer gynnas av detta nya klimat med ett

för Sverige varmare sommarklimat med en längre växtsäsong. Som del för att bemöta de klimatförändring som är pågående krävs handlingar, stora som små, exempelvis genom att öka andelen grönt i städerna, samt anpassa växter som gynnas av detta förändrade klimat till förmån av de som kommer få det mer ansträngt med exempelvis en längre växtsäsong.

Träd är och kommer bli allt viktigare för staden då de skapar struktur och grönska, men har många andra kvalitéer som bör tas i beaktande vid planering och design av en grönyta. Träd bidrar med flera viktiga ekosystemtjänster såsom exempelvis koldioxidbindning, förbättrad luftkvalitet, temperaturutjämning och ökad biologisk mångfald (Sjöman & Slagstedt 2015b). Förutom behovet av mer grönska i städer för att bland annat leverera dessa ovan nämnda funktioner som har ett mer tekniskt och biologiskt perspektiv så levererar stadens träd viktiga sociala funktioner genom sina tydliga säsongskvaliteter såsom vårbloomning, höstfärger, fruktsättning etc. (Dee 2011; Wang et al. 2020). Ur ett svenskt, och nordeuropeiskt, perspektiv så är nog vårbloomningen en av de viktigaste aspekterna utifrån regionens långa och mörka vinter och där behovet av färg tidigt på säsongen är viktigt ur ett rekreativt perspektiv. Bland träd med en tydlig vårbloomning utgör de tidigblommande magnoliorna en grupp av prydnadsträd som saknar motstycke och som varje år skapar stor uppmärksamhet då vi i Sverige saknar något liknande i våra inhemska skogsmiljöer. Genom att de vårbloommande magnoliorna blommar innan bladen utvecklats framträder de väldigt tydlig och tillsammans med en stor variation i färgskalan bland blommorna kan de med lätthet ge en plats sin unika identitet. Utifrån just magnoliornas framträdande position som några av de mest förnämsta prydnadsträden vill vi i detta arbete fördjupa oss i denna växtgrupps användningspotential då en ökad kunskap och erfarenhet av dem kan ge möjligheter och vägledning för fler planteringar av dessa fantastiska träd.

1.1.4 Taxonomi och botaniska egenskaper hos magnolior

I över 150 år har den taxonomiska indelningen av *Magnoliaceae* varit uppe för diskussion bland botaniker (Oozeerally et al. 2014). Sedan 1995 har flera studier använt DNA-sekvensering för att utröna släktskapen och det råder än idag delade meningar av klassificeringen av flera arter. Den idag vedertagna taxonomiska indelningen delar in växtfamiljen *Magnoliaceae* i två släkten, *Magnolia* och *Liriodendron* (figur 1a) (Nooteboom 2009; Oozeerally et al. 2014; Wang et al. 2020).

Figur 1. (a) Fylogenetiskt träd över magnoliasläktet uppdelat utefter sektion samt med släktet *Liriodendron* utmarkerad (figur inspirerad av Wang et al. 2020). (b) Karta över förekomsten av magnolior i det vilda markerat i svart (figur inspirerad av Gardiner 2000).

Totalt omfattar släktet *Magnolia* 330 arter (Sjöman & Anderson 2023). Släktet kan delas in i olika sektioner där huvuddragen som skiljer dem åt är att sektionerna (förkortat sekt.) *Tulipastrum*, *Yulania*, *Maingola* och *Michelia* får blommor innan bladutspring (undantag *M. acuminata*) medan nästan alla arter i

övriga sektioner får blommor när de redan har blad (Treseder 1978; Callaway 1994; Hunt 1998). Den naturliga utbredningen av magnolior är begränsad till det norra halvklotet (Nord- och Centralamerika och de södra och östra delarna av Asien) samt de tropiska bergsområdena (figur 1b) (Treseder 1978).

Magnolior tillhör en av de äldsta blommande växtfamiljerna med arkeologiska bevis från mer än 100 miljoner år tillbaka i tiden (Treseder 1978). De har sett relativt likadana ut genom årmiljonerna med sin enkla uppbyggnad (Treseder 1978). Den första magnolian som introducerades i Europa gjordes 1687 i England och var en *M. virginiana* (Callaway 1994). De följande århundradena har introduktionen av andra magnoliaarter fortsatt, både från Amerika och Asien (Treseder 1978). I magnolians ursprungsländer har olika arter länge använts både som virke och för medicinska syften (Gardiner 2000).

Namnet Magnolia kommer från den framstående franske botanisten Pierre Magnol och namngavs 1737 av Carl von Linné (Callaway 1994). Med århundradena har nya arter av magnolior successivt introducerats i Europa (Gardiner 2000). Tack vare deras magnifika blomning på bar kvist har det förekommit ett intensivt arbete med att ta fram alla möjliga sorter och hybrider av vårblomande magnolior - ett arbete under de senaste 30 åren har lett till en snabb ökning av magnoliahybrider tillgängliga i försäljning (Oozeerally 2014).

Magnolior utmärks av sin stora och ofta ymniga blomning, särskilt hos de vårblomande arterna som blommar före bladutspring. Variationen av blomfärg och form på blommorna är stor, från nyanser i vitt, gult, rosa och lila till former av bägare, tefat och vaser. Kron- och foderbladen hos magnolior går inte att särskilja från varandra och kallas tepaler (Callaway 1994). Innan blomning omges tepalerna av skyddande håriga knoppfjäll (perules) som faller av när blomknopparna sväller inför blomning, från det att de har fallit av tar det några dagar innan blomman slår ut (Callaway 1994; Oozeerally 2014). Blommorna pollineras främst av skalbaggar och de flesta av blommorna har en angenäm doft (Gardiner 2000). Frukten som bildas under sommaren/hösten kallas follikel och innehåller en dekorativ samling av orange-röda frön (Callaway 1994). Utöver blommorna och frukterna har vissa magnolior ett imponerande bladverk (till exempel *M. obovata*) med stora exotiska blad (Treseder 1978).

1.1.5 Ståndortspreferenser för magnolior

De flesta magnolior har gemensamt i att de växer i sluttningar, nära bäckar eller andra fuktiga skogsmiljöer där de har god tillgång till markfukt men samtidigt står i dränerande jordar (Callaway 1994; Gardiner 2000; Söderberg & Åsheden 2004).

Konsten med lyckad växtanvändning ligger i att återskapa de förhållanden som råder där växterna trivs som bäst och på så sätt lura dem att de är i sitt naturliga habitat (Gardiner 2000). I det vilda växer många magnolior i skogsmiljöer med en årlig nederbörd över 800 mm, där marken skuggas och kyls av lövverk och magnoliorna får en regelbunden tillförsel av näring till rötterna i form av löv, barr och annat som ackumuleras på marken (Gardiner 2000). I trädgårdssammanhang går detta att återskapa genom ett aktivt tillskott av mulch som bibehåller fukten och bidrar till näring samt minskar benägenheten till ogräs (Callaway 1994).

Magnolior föredrar en svagt sur jord (pH 5,5–6,5), varav en del tolererar basiska jordar och till och med trivs där (Treseder 1978; Callaway 1994). Jorden bör vara en väl-dränerad lerjord rik på organiskt material - tung och kompakterad lerjord bör undvikas (Treseder 1978; Callaway 1994). Magnolior har grunda, mjuka och köttiga rötter som lätt skadas vid plantering och luckring (Callaway 1994; Gardiner 2000). På grund av sina rötter mår de inte bra av att flyttas - växtplatsen bör därför väljas med omsorg. Väl etablerade kräver magnolior minimalt med skötsel och mår bäst av att ibland glömmas bort (Callaway 1994). De är lätta att odla och relativt fria från skadedjur och sjukdomar. De skadedjur som är mest problematiska är sniglar, snäckor, rådjur och kaniner (Callaway 1994). Magnolior är känsliga för vind då dess grenar, blommor och blad (särskilt de storbladiga) lätt skadas och kräver vindskydd, däremot är de mindre arterna mer vindtåliga (Treseder 1978; Callaway 1994).

Sol till halvskugga är att föredra beroende på tillgången av markfukt då en magnolia i full sol behöver större tillgång till vatten, samma gäller vid en lång torr sommar (Treseder 1978). Står de för skuggigt minskar blomningen och växten blir gänglig (Callaway 1994). Magnolior behöver tillräckligt med värme under en längre period för att säkerställa en viss skotttillväxt och mognad så att de klarar av kalla vintertemperaturer utan att dö (Gardiner 2000). Magnolior frodas i värme och har kraftig tillväxt i områden med varma somrar - de är så kallade värmegynnade (Söderberg & Åsheden 2004; Sjöman & Slagstedt 2015a; Sjöman & Anderson 2023). Likt andra växter så skiljer sig hårdigheten hos magnolior mellan arter och individer, samt beroende på deras hälsa, proveniens och ålder (Gardiner 2000).

Den tidiga blomningen hos många vårblomande magnolior innebär samtidigt en ökad känslighet för sen vårfrost. Frostskador kan påverka blomningens estetiska kvaliteter genom vissning och brunfärgning av blomvävnaden, vilket gör skyddade mikroklimat och omsorgsfull placering till viktiga aspekter vid användningen av magnolior (Callaway 1994; Gardiner 2000; Kinahan 1990; Söderberg & Åsheden 2004; Sjöman & Slagstedt 2015a).

1.1.6 Vårblommande magnolior och den svenska användningen

Beroende på plats så kan olika arter av magnolior komplettera varandras blomning och blomma större delen av året eller rentav hela året som i Lanhydrock som har ett mildt vinterklimat (National Trust u.å.e). Det vanligaste är att magnolior används för sin vårblomning som sker under en period när inte mycket annat blommar. Vårblomningen av magnolior börjar vanligen redan i januari i länder med mildare klimat än vad som är i Skandinavien. Först ut är bland annat *M. stellata* och *M. x loebneri* tätt följda av *M. kobus* och *M. campbellii* med *M. acuminata* på sluttampen (Callaway 1994). De vanligast förekommande vårblommande magnoliorna går att se i figur 2. Vårblomningen varar beroende på ort från januari-april i mildare klimat till så sent som maj-juni i de kallare klimatena och kan skilja sig stort från år till år beroende på hur länge kylan håller i sig och hur varm våren är (Hunt 1998).

Figur 2. Variation av färg, form och uttryck hos vårblommande magnoliaarter.

Ur ett svenskt perspektiv bör inte odling av magnolior vara särskilt lyckat då förhållandena är långt ifrån optimala - temperaturer ner mot -25 grader om vintrarna (i de mest gynnsamma odlingszonerna), kort vegetationsperiod, frekvent brist på snö i de södra delarna, tjäle som kan nå 1 meter i djup, samt låga sommartemperaturer som inte är tillräckliga för att kompensera för de kalla vintrarna (Hunt 1998). Dessutom en vårfrost som snabbt kan skada blomningen. Trots detta så trivs flera arter rätt bra.

Urbana miljöer, vilka tenderar att ha varmare temperaturer och skydd av byggnader, är teoretiskt sett väl lämpade som miljöer för magnolior att trivas i (Gardiner 2000). Värmesumman (det vill säga antalet grader över ett givet medelvärde summerade över en viss tidsperiod) i svenska städer har påvisats vara högre än omgivningarna på grund av de hårdgjorda ytorna och byggnadernas förmåga att hålla kvar och avge värme (Sjöman & Slagstedt 2015a). I och med magnolians kvalité att vara värmegynnande så är växten intressant ur aspekten som ett potentiellt stadsträd men begränsas av städernas ofta torrare klimat (Sjöman & Slagstedt 2015a). Magnolior används redan idag i viss utsträckning i hårdgjorda miljöer längs med gator och på torg (Gilman 1997; Hunt 1998; Persson 2008).

Så populära som magnolior är bör det finnas en uppsjö av litteratur som berör deras egenskaper och användningsområden ur ett gestaltningssyfte. Med gestaltning menas hur arter kan användas i designade miljöer - vilka växter och material de ska placeras tillsammans med för att samspela i färg, form, struktur, samt vilka storlekar, arter och sorter som bör användas på olika platser - i vilka växtkompositioner. Eftersom magnolior är så pass karaktärsskapande hamnar fokus ofta på deras användning som solitärträd som ska ta scenen för sig själv, men om det alltid verkligen är det som uttrycks i litteraturen låter vi vara osagt för nu.

1.2 Syfte

Syftet med arbetet är att undersöka vad dendrologisk litteratur, litteratur för växtanvändare samt vetenskapliga artiklar beskriver kring gestaltning och användning av vårblostande magnolior. Studien undersöker även hur magnolior faktiskt används i praktiken, med utgångspunkt i observationer från England – ett land med lång hortikulturell tradition av magnolior. Vidare kommer studien att diskutera de samstämmigheter och oenigheter som påträffas mellan den studerade litteraturen och de observationerna som gjorts av användningen av magnolior i fält. Jämförelsen möjliggör identifiering av användningsområden som inte behandlas eller behandlas sparsamt i den studerade litteraturen.

Studien syftar dessutom till att skapa en större medvetenhet i hur vårblostande magnolior kan användas i städer och gröna rum i ett föränderligt framtida klimat genom att lyfta fram magnolians estetiska kvaliteter, rumslighet och potential. Kombinationen av fältstudier och litteraturstudier skapar därmed en bredare förståelse för framtida användning och gestaltning i olika kontexter såsom parker och urbana miljöer.

1.3 Frågeställningar

Med ovannämnda syften mynnar två frågeställningar ut:

- Vad säger befintlig litteratur kring gestaltning och användning av vårbloommande magnolior?
- Speglas gestaltningen och användningen av vårbloommande magnolior i den studerade litteraturen med hur de faktiskt används i verkligheten utifrån observationer av vårbloommande magnolior i södra England?

2. Metod och material

För att besvara frågeställningarna genomfördes en fältstudie i England under 9 dagar, samt en litteraturstudie genom granskning av den befintliga litteraturen. Därefter har resultaten från studierna analyserats med varandra för att kunna dra slutsatser. Utförligare information om varje del följer nedan.

2.1 Litteraturstudie

Litteraturstudien genomfördes genom att kategorisera svensk och engelsk litteratur i 3 grupper: dendrologisk litteratur, litteratur för växtanvändare och vetenskapliga artiklar (tabell 1). Den studerade litteraturen består huvudsakligen av litteratur för växtanvändare men även dendrologisk litteratur och vetenskapliga artiklar inkluderas för att få ett bredare perspektiv i gestaltning och användning av magnolior. I studien förekommer monografier som behandlar magnolior specifikt, exempelvis *Magnolias: a Gardeners Guide* av Jim Gardiner (2000) och *The World of Magnolias* av Dorothy J. Callaway (1994) vilka återkommer frekvent inom området och kan betraktas som centrala referensverk för magnolior idag och förekommer som referensverk för många av de andra böckerna som studerades i studien. Litteratur som inkluderades i studien begränsades till publikationer på svenska och engelska.

Tabell 1. Lista med 48 referenser inkluderade i studien, varav 15 är dendrologisk litteratur, 31 är litteratur för växtanvändare, och 2 är vetenskapliga artiklar.

Typ av litteratur

Dendrologisk litteratur	Bean (1973): Trees and Shrubs in the British Isles Volume II Bean (1980): Trees and Shrubs Hardy in the British Isles Supplement Callaway (1994): The World of Magnolias Dirr (1998): Manual of Woody Landscape Plants, Their identification, Ornamental Characteristics, Culture, Propagation and Uses Gardiner (2000): Magnolias: a Gardeners Guide Hillier & Coombes (2010): The Hillier Manual of Trees & Shrubs Hora (1981): The Oxford Encyclopedia of Trees of the World Hunt (1998): Magnolias and Their Allies Krüssmann (1986): Manual of Cultivated Broad-Leaved Trees and Shrubs Volume II Leopold et al. (1998): Trees of the central hardwood forests of North America Philips & Rix (1989): Shrubs Rehder (1956): Manual of Cultivated Trees and Shrubs Sandved et al. (1998): Vinterdendrologi Treseder (1978): Magnolias Van den Berk (2002): Van den Berk on Trees
Litteratur för växtanvändare	Andréasson & Wedelsbäck (2009): Träd- och buskupppropet Buffin (2005): Winter-flowering Shrubs Bunting (2016): The Plant Lovers Guide to Magnolias Page & Olds 2004: Botanica: The Illustrated A-Z of Over 10,000 Garden Plants and how to Cultivate Them Csapody & Tóth (1982): A Colour Atlas of Flowering Trees and Shrubs Dirr (1997): Dirr's Hardy Trees and Shrubs: An Illustrated encyclopedia Gardiner (2011): Encyclopedia of Flowering Shrubs Giles (2007): Encyclopedia of Exotic Plants for Temperate Climates Gilman (1997): Trees for Urban and Suburban Landscapes Kinahan (1990): Gardening with Trees Kvant & Palmstierna (2005): Vår trädgårdsbok Lancaster (1991): Shrubs Through the Seasons Levy-Yamamori & Taaffe (2004): Garden Plants of Japan Mitchell & Coombes (1998): The Garden Tree, an illustrated guide to choosing, planting and caring of 500 garden trees More & White (2003): The Illustrated Encyclopedia of Trees Nielsen et al. (2023): Woods go urban - Landscape laboratories in Scandinavia Nilsson (1983): Lövträd och buskar Palmstierna (1999): Träd & buskar i trädgården Persson (1997): Blommor och buskar Persson (2008): Blommor och buskar Raybo & Løvmo (2004): Träd, buskar och häckar i trädgården Sjöman et al. (2011) Sjöman & Anderson (2023): The Essential Tree Selection Guide Sjöman & Lorentzon (2007) Sjöman & Slagstedt (2015): Stadsträdlexikon

Söderberg & Åsheden (2004): *Magnolia: Välja, köpa och odla i Sverige*
 Taylor (1968): *The Guide to Garden Shrubs and Trees*
 Thomas (1992): *Ornamental Shrubs Climbers and Bamboos*
 Toogood (1990): *The Garden Trees Handbook: a complete guide to choosing, planting and caring for garden trees*
 Toomer (2005): *Trees for the Small Garden*
 Valder (1999): *The Garden Plants of China*

Vetenskapliga artiklar

Hidayat & Kurnita (2018)
 Zhang (2025)

Urvalet av vetenskapliga skrifter har gjorts genom sökningar på *Web of Science* (en plattform som ger tillgång till databaser innehållandes vetenskapliga tidskrifter, konferensbidrag, och andra dokument från akademiska sammanhang) med sökorden ‘urban environment’ AND ‘magnolia’ AND ‘ornamental plants’, varav 40 artiklar dök upp. Av dessa artiklar var det enbart 2 som berörde magnoliors estetiska värde vilket var relevant för studien. Vidare undersöktes tillhörande referenser till vardera vetenskaplig artikel efter relevanta studier, inga av värde påträffades.

Befintlig litteratur i Sveriges Lantbruksuniversitets (SLU) bibliotek i Alnarp genomsöktes efter skrivelser som angav hur magnolior bör eller kan användas och gestaltas med. Den funna informationen kategoriserades in under olika rubriker enligt tabell 2. Samma referens kan förekomma under flera rubriker.

Tabell 2. Definitioner av de rubriker som den studerade litteraturen kategoriserades in under samt vad de observerade magnoliorna undersöktes utifrån.

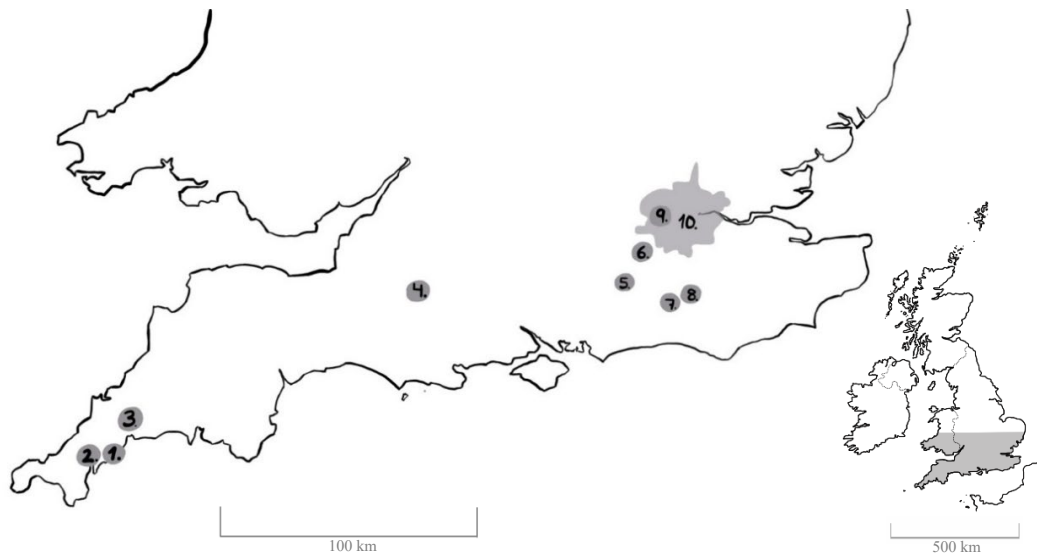
Avser	Innebörd
Enbart generell botanisk fakta	litteratur som enbart nämner botanisk fakta om magnolior (till exempel höjd, utbredning, blad- och blomform) samt enbart nämner dess blomning och blad som estetiska kvalitéer
Stadsträd	användning av magnolior i urban miljö längs gator, torg eller hårdgjorda ytor
Park- och trädgårdsträd	användning av magnolior i parker, trädgårdar eller gröna rum med större vegetationsinslag
Placering	hur magnolior placeras i relation till omgivande vegetation och rumslighet
Skyddad placering	hur placering och växtplats påverkar magnoliors skydd från vind, kyla och annan yttre påverkan
Enhetlig bakgrund	magnolior med en sammanhållen bakgrund som framhäver blomning och form
Sittplatser runt/under	sittplatser förekommer i anslutning till magnolior för vistelse och upplevelse
Mark under kronan	typ av markmaterial och vegetation som rekommenderas vara eller är under magnoliens krona
Växtkomposition	hur magnolior samspelar med olika vegetationsskikt i planteringar och rekommendationer kring vilka växter att kombinera med magnolior
Ej generella markförhållanden	andra markförhållanden än de som berörs i den generella botaniska faktan
Beskärning	om trädet har påverkats genom beskärning eller fått utvecklas naturligt samt rekommendationer om beskärning

Litteraturstudien genomförs både kvalitativt och kvantitativt. Kvantitativt genom att sammanställa antalet källor under respektive rubrik de klassas in under och kvalitativt genom att anteckna specifikt vad de nämner om magnolior under respektive rubrik.

2.2 Fältstudie - England

Observationer av magnolior genomfördes under 9 dagar i skiftet mars-april i sydvästra och södra England, närmare bestämt Cornwall, Wiltshire, Surrey, Sussex och London (figur 3). Platserna att besöka valdes ut utifrån samtal med kunniga botaniker och en digital guide National Trust (brittisk organisation som arbetar för att skydda och bevara naturområden och byggnader) gjort kring platser i England att besöka för att ta del av blommande magnolior (National Trust u.å.a.). Användande och gestaltning av magnolior i parker, städer och trädgårdar undersöktes för att få en variation av miljöer där magnolior används för att kunna

spegla med litteraturen senare i analysen. Avgränsningar på grund av arbetets omfattning, tid och kostnader gjordes i att enbart besöka platser i södra England. Utförligare beskrivningar av varje plats följer nedan.

Figur 3. Karta över platser besökta i södra England enligt den ordning de besöktes. (1) Caerhays Castle, (2) Trelissick, (3) Lanhydrock, (4) Stourhead, (5) Winkworth Arboretum, (6) RHS Garden Wisley, (7) Nymans, (8) Wakehurst, (9) Kew Gardens och (10) London. Karta över Storbritannien i det nedre högra hörnet med det förstörade området markerat i grått.

I Cornwall besöktes (1) Caerhays Castle, världskända för sina rhododendron och kamelior men särskilt för sin magnoliasamling som påbörjades för över 100 år sedan och nu innehar fler än 40 olika arter och närmare 500 individer (Caerhays Estate u.å.). Därefter besöktes (2) Trelissick, ett gods ägt av National Trust, med en landskapspark och en mer stängd och slingrande del (National Trust u.å.c). Sist i Cornwall besöktes (3) Lanhydrock, även det förvaltat av National Trust, en senviktoriansk herrgård med tillhörande trädgård och gods med en stor samling magnolior (National Trust u.å.f). Alla tre platserna är belägna i dalsluttningar och både Caerhays och Trelissick ligger invid kusten medan Lanhydrock ligger 12 km in från kusten.

På väg mot Surrey och Sussex besöktes (4) Stourhead i Wiltshire. Stourhead är en landskapspark från 1740 och har många inslag av exotiska träd och buskar, inklusive några magnolior (National Trust u.å.d).

I Surrey besöktes (5) Winkworth Arboretum, ett arboretum förvaltat av National Trust, beläget i en dalsluttning med ett eget "Magnolia Woods" (National Trust u.å.b). I Surrey ligger även (6) RHS Garden Wisley som huserar en av världens

största växtsamlingar, däribland flera magnolior i woodland och gräsytor (RHS u.å.).

(7) Nymans, i Sussex, är en trädgård skapad på sent 1800-tal och är belägen på en kulle med stor variation av sällsynta växter, inkluderande flera olika magnolior bland annat *M. x loebneri* 'Leonard Messel' som har sitt ursprung härifrån (National Trust u.å.e). Väl i Sussex besöktes även (8) Wakehurst, en botanisk trädgård på över 200 hektar med flertalet magnolior (Royal Botanic Gardens u.å.b).

De sista platserna att besöka var i London. (9) Kew Gardens är en botanisk trädgård som klassas som världsarv av UNESCO och har över 50 000 levande växter, däribland flera magnolior (Royal Botanic Gardens u.å.a). Väl i (10) London observerades ett antal olika magnolior i innerstaden (Westminster, Chelsea och Kensington) både i parkmiljö, trädgårdar och längs med gatorna. En databas över träd i London användes som guide vid val av platser att leta på (London Tree Maps 2025).

Representativa magnolior valdes ut för varje plats där varje magnolia måste ha blomning (eller precis blommat över), samt vara placerad invid platser där människor rör sig (visuellt tillgängliga). Av magnolior av samma art och sort som var placerade inom samma område med liknande uttryck valdes en ut för att representera övriga. Totalt observerades 106 magnolior i England (tabell 3).

Tabell 3. Antalet observerade magnolior indelade utifrån plats, art, antal träd och sorter.

Plats	Art	Antal träd	Sorter
Caerhays	<i>M. acuminata</i>	1	'Sun Ray'
	<i>M. campbellii</i>	1	'Kews Surprise'
	<i>M. cvs.</i>	5	
	<i>M. kobus x stellata</i>	1	'Rosea'
	<i>M. laevifolia</i>	1	'Fairy White',
	<i>M. sargentiana var. robusta</i>	1	
	<i>M. hybrider</i>	3	'Star Wars' 'Tina Durio', 'Todds Forty Niner'
	<i>M. x loebneri</i>	2	'Donna', 'Leonard Messel'
	<i>M. x soulangeana</i>	3	'Pickards Garnet', 'Rustica Rubra'
	<i>M. x veitchii</i>	1	'Peter Veitch'
Total:		19	
Trelissick	<i>M. stellata</i>	1	
	<i>M. doltsopa</i>	1	
	<i>M. hybrider</i>	1	'Galaxy'
	<i>M. x loebneri</i>	1	'Leonard Messel'
	<i>M. x proctoriana</i>	1	
	<i>M. x soulangeana</i>	2	
Total:		7	
Lanhydrock	<i>M. campbellii</i>	2	'Caerhays Surprise'
	<i>M. cvs.</i>	11	
	<i>M. salicifolia</i>	1	'Wada's Memory'
	<i>M. stellata</i>	1	
	<i>M. hybrider</i>	4	'Apollo', 'Pickards Garnet' 'Star Wars'
	<i>M. x loebneri</i>	2	'Leonard Messel'
	<i>M. x soulangeana</i>	1	
Total:		22	
Stourhead	<i>M. cvs.</i>	2	
	<i>M. x soulangeana</i>	1	
Total:		3	
Winkworth	<i>M. kobus</i>	1	
	<i>M. salicifolia</i>	1	
	<i>M. stellata</i>	1	'Rosea'
	<i>M. x loebneri</i>	1	'Leonard Messel'
	<i>M. x soulangeana</i>	1	
Total:		5	
Nymans	<i>M. biondii</i>	1	
	<i>M. cvs.</i>	1	
	<i>M. hybrider</i>	1	'Butterflies'
	<i>M. x loebneri</i>	3	'Leonard Messel'
	<i>M. x soulangeana</i>	5	'Alba Superba', 'Rustica Rubra' 'Star Wars'
	<i>M. x veitchii</i>	1	'Isca'
Total:		12	
Wakehurst	<i>M. doltsopa</i>	1	

	<i>M. salicifolia</i>	1	
	<i>M. stellata</i>	1	'Royal Star'
	<i>M. x loebneri</i>	3	'Leonard Messel', 'Merrill'
	<i>M. x soulangeana</i>	1	
	<i>M. x veitchii</i>	1	
Total:		8	
Wisley	<i>M. stellata</i>	2	King Rose', 'Jane Platt'
	<i>M. salicifolia</i>	2	Wada's Memory'
	<i>M. hybrider</i>	7	'Ruth', 'Yellow Fever', 'Sayonara', 'Serene', 'Heavens Scent', 'Elisa Odenwald', 'Pinkie'
	<i>M. x loebneri</i>	1	'Pink Perfection'
	<i>M. x soulangeana</i>	2	'Brozzonii', 'Alba Superba'
	Total:	14	
Kew	<i>M. hybrider</i>	1	'Star Wars'
	<i>M. x loebneri</i>	2	'Merrill', 'Dwarf No1'
	<i>M. x veitchii</i>	1	
	<i>M. x soulangeana</i>	2	'Rustica Rubra'
	<i>M. liliiflora</i>	1	'Jane'
Total:		7	
London	<i>M. cvs.</i>	9	
Total:		106	

Fältstudien genomfördes både kvalitativt och kvantitativt. Kvantitativt genom att ange antalet samt andelen av magnoliorna som används och gestaltas på ett visst sätt utifrån de rubriker som angavs i tabell 2, samt med tillägg av flera underrubriker. Kvalitativt genom att anteckna för varje observerad magnolia hur gestaltningen och användningen upplevdes.

Observationerna riktade sig till stor del till miljön runt om magnoliorna där kontext, sammanhang och gestaltning antecknades. Vegetationen runt om dokumenterades med vilka växter som utgjorde fältskikt, buskskikt och trädskikt. För varje observerad magnolia fylldes ett fältformulär i med abiotiska och biotiska observationer samt beskrivande text av gestaltning och användning (figur 4).

ID (UK - LON - XX)	Art (x loebneri)	
Plats (Kew Gardens)	Sort ('Leonard Messel')	
Datum (2026-XX-XX)		

Användning Stadsträd ☐ Park- och trädgårdsträd ☐ Placering - Solitär ☐ - Bestånd med andra träd ☐ - Bestånd med magnolior ☐ - Förgrund ☐ - Centrum ☐ - Bakgrund ☐ - Entré ☐ - Bryn ☐ - Undervegetation ☐ Vind exponering - Vindskyddat ☐ - Delvis skyddat ☐ - Utsatt ☐ Enhetlig bakgrund ☐ Sittplatser runt/under ☐ Arter - (inom 5m av stam) 	Mark under kronan - Enbart jord ☐ - Marktäckare ☐ - Enbart gräs ☐ - Delvis gräs ☐ - Hårdgjort ☐ Grannar under kronan Fält ☐ Buske ☐ Träd ☐ Jordvolym - Begränsat ☐ - Obegränsat ☐ Beskärning - Beskuren ☐ - Naturligt formad ☐ Växtkomposition - Fältskikt ☐ - Buskskikt ☐ - Trädskikt ☐	Första intryck Rumslig upplevelse - (fokus, uppmanar rörelse, mm) Samspel med omgivning - (vegetation, material, mm) Vad är bra? Vad är dåligt?
---	---	---

Figur 4. Fältformulär för fältstudie i England.

3. Resultat

3.1 Litteraturstudie

Litteraturstudien undersöker vad för information som idag finns tillgänglig om magnolior. I studien presenteras ett utdrag av befintlig litteratur som innehåller fakta om magnolior. I den kvantitativa och kvalitativa delen presenteras vad den studerade litteraturen innefattar om områdena inom gestaltning och användning som frågeställningen för arbetet berör. Resultaten möjliggör att kunna jämföra med hur det ser ut i praktiken.

3.1.1 Kvantitativ

Resultaten presenterade i tabell 4 visar i vilken utsträckning den studerade litteraturen nämner de olika områden som studien berör. Därav hur många gånger litteraturen nämner användningen och gestaltningen hos magnolior. Den studerade litteraturen nämner i stor utsträckning placeringen av magnolior och i helhet användning av dem som stads-, park- och trädgårdsträd. Det kan även ses att en stor andel litteratur inte nämner något om gestaltning.

Tabell 4. Kvantitativ analys av resultat funna om användning och gestaltning av magnolior utifrån olika typer av litteratur (dendrologisk, litteratur för växtanvändare samt vetenskapliga artiklar), även antalet referenser som enbart nämner generell botanisk fakta är inkluderade. För förklaring av rubriker se tabell 2.

Avser	Typ av källa			Total
	Dendrologisk litteratur (n=15)	Litteratur för växtanvändare (n=31)	Vetenskapliga artiklar (n=2)	
Avser ej frågeställning				
Enbart generell botanisk fakta	7	11	2	20
Användning				
Stadsträd	2	5	-	7
Park- och trädgårdsträd	5	2	-	7
Placering	5	14	-	19
Skyddad placering	2	4	-	6
Gestaltning				
Bakgrund i sammanhang till magnolia	3	5	-	8
Mark under kronan	2	5	-	7
Växtkomposition	3	6	-	9
Övrigt				
Ej generella markförhållanden	1	1	-	2
Beskärning	2	4	-	6

3.1.2 Kvalitativ

Då den kvantitativa sammanställningen visar vilka områden inom den studerade litteraturen som behandlas, syftar den kvalitativa analysen till att undersöka hur magnoliorna faktiskt beskrivs inom dessa områden. Fokus i den kvalitativa delen

ligger på att visa på vad exakt som benämns om användning och gestaltning i den undersökta litteraturen utifrån rubrikerna i tabell 2.

Den kvalitativa analysen (tabell 5) visar att den studerade litteraturen om magnolior främst beskriver enskilda arters placering och till vilket ändamål de ska användas, exempelvis återkommer användningen som krukträd, solitärträd eller i grupper som centrala aspekter. Flera källor betonar vikten av skyddade och genomtänkta placeringar mot frost och vind, och i förlängningen är det många som rekommenderar placering i skydd av andra växter eller invid murar/väggar.

I den studerade litteraturen återkommer rekommendationer om att kombinera magnolior med enhetliga, mörka och/eller vintergröna bakgrunder för att framhäva blomningen. Vidare kring gestaltning så nämns exempel på samplantering med marktäckare, woodlandvegetation, barrväxter och skuggtåliga perenner. Samtidigt varierar litteraturens detaljnivå, där viss litteratur främst behandlar botaniska egenskaper medan andra ger mer konkreta råd kring användning och växtkomposition.

Tabell 5. Kvalitativ sammanställning av information om användning och gestaltning av magnolior utifrån studerad litteratur. För förklaring av rubriker se tabell 2.

Avser	Kortfattad information och källa
Avser ej frågeställning	
Enbart generell botanisk fakta	(Andreasson & Wedelsbäck 2009) (Bean 1973) (Bean 1988) (Dirr 1997) (Gardiner 2011) (Giles 2007) (Hidayat & Kurnita 2018) (Hora 1981) (Krüssmann 1986) (Mitchell & Coombes 1998) (More & White 2003) (Nilsson 1983) (Page & Olds 2004) (Persson 1997) (Phillips & Rix 1989) (Raybo & Løvmo 2004) (Rehder 1956) (Sandved et al. 1998) (Taylor 1968) (Valder 1999) (Zhang 2025)
Användning	
Stadsträd	<i>M. acuminata</i> - bra som skuggträd och potentiellt gatuträd. <i>M. stellata</i> - används som gatuträd (Gilman 1997) - Magnolior bör inte användas som gatuträd i hårdgjorda växtbäddar, utan istället i större planteringar med jämn fukttillgång (Sjöman et al. 2011) <i>M. kobus</i> omnämns som stadsträd (Van den Berk 2002) <i>M. kobus</i> används med fördel som gatuträd (Levy-Yamamori & Taaffe 2004) - Magnolior används i vissa städer i mängd längs med gator (Hunt 1998) - Placering i skydd från vårsolen med städsegrönt, plank eller tät spaljë (Söderberg & Åsheden 2004) <i>M. kobus</i> används alltmer i gatuplanteringar offentlig utemiljö (Persson 2008)
Park- och trädgårdsträd	<i>M. acuminata</i>, <i>M. kobus</i>, <i>M. liliiflora</i> 'Nigra', <i>M. x loebneri</i> 'Merill', <i>M. soulangeana</i> och <i>M. stellata</i> omnämns som träd för parken (Van den Berk 2002) <i>M. liliiflora</i> - planteras i trädgårdshörn och i parker. <i>M. kobus</i> - används med fördel i större trädgårdar och parker. <i>M. stellata</i> - används i små trädgårdar (Levy-Yamamori & Taaffe 2004) - Magnolior används vanligen i parker och trädgårdar (Hunt 1998) <i>M. stellata</i> - det bästa valet för den lilla trädgården. <i>M. liliiflora</i> - ideal för små trädgårdar och små utrymmen (Treseder 1978) <i>M. stellata</i> - bra i små rum (Bunting 2016) <i>M. liliiflora</i> - en av de bästa arterna för den lilla trädgården (Hillier & Coombes 2010) <i>M. liliiflora</i> - litet träd passande för "home landscapes" (Callaway 1994)
Placering	- I skyddade hörn i trädgården kan kompositioner med flera magnolior göras, med olika växtsätt, färg och blad (Söderberg och Åsheden 2004) <i>M. stellata</i>, används med fördel i små utrymmen där större träd inte får plats. <i>M. x soulangeana</i>, fina solitära individer på en gräsyta. Korta buskar och förgrenade exemplar passar särskilt in i stora "single-variety" groups (Toomer 2005) - Slutstorleken är viktigast vid designande så tillräckligt med plats ges och ingen root and shoot-konkurrens sker med grannar (Callaway 1994) <i>M. acuminata</i> - bäst på stora estates (golfbanor, parker) med öppen jord, eller som en allé med gott om jordutrymme. Magnolior kan användas för att skapa skugga. <i>M. kobus</i> - används i kruka, enskilt träd, vid uteplats för skuggning och belyst underifrån. <i>M. x soulangeana</i> - används i kruka, mot spaljë, vid uteplats och som enskilt träd. <i>M. stellata</i> - används i kruka, nära en uteplats (Gilman 1997) - Magnolia är woodland-växt och vill stå med andra träd. Ger förslag på arter och sorter för den lilla, mellanstora och stora trädgården (Gardiner 2000) <i>M. liliiflora</i> och <i>M. loebneri</i> omnämns som träd som fungerar som solitärer (Van den Berk 2002) - Plantera i befintligt buskage och gallra ur med tiden. <i>M. x loebneri</i> 'Merill' passar som solitärträd i trädgårdar och parker (Sjöman & Slagstedt 2015) <i>M. stellata</i> är bäst för små trädgårdar som kantväxt i ung ålder, men ännu bättre som solitär i en gräsyta (Lancaster 1991) [...] planteras med framgång tillsammans med andra buskar och träd [...] (Sjöman & Lorentzon 2007)

	- <i>M. x soulangeana</i> kan användas i grupp, nära stora byggnader eller i stora "tree-lawns". <i>M. stellata</i> - attraktiv solitär, helst flerstammig (Dirr 1998) - <i>M. liliiflora</i> och <i>M. x loebneri</i> - "[...] lämpliga i samplantering och rabatt med växter som blommar senare [...]" (Kvant & Palmstierna 2005) - Magnolia används främst som solitär i trädgård men kan även användas som buskar och i rabatt. <i>M. acuminata</i>, <i>M. campbellii</i>, <i>M. sargentiana</i>, <i>M. x veitchii</i> gör sig väldigt bra i skyddade delar av trädgården, speciellt woodlands (Toogood 1990) - <i>M. kobus</i> och <i>M. x loebneri</i> kan användas som vårdträd, i blickfång och som prydnad (Palmstierna 1999) - <i>M. x soulangeana</i> 'Alexandrina' är vacker som solitär (Persson 2008) - <i>M. x loebneri</i> 'Leonard Messel' - "Ideal in mixed plantings with shrubs or perennials and easy to grow." Samma för 'Merrill' som också kan odlas som solitär i den lilla trädgården (Sjöman & Anderson 2023) - <i>M. campbellii</i> - "Only suited as an upper-canopy tree or a specimen in the middle of the lawn" (Buffin 2005) - Rekommenderar att använda i samplantering tillsammans med träd, buskar samt perenner (Sjöman et al. 2011) - <i>M. stellata</i> - används i krukor (Levy-Yamamori & Taaffe 2004) - <i>M. acuminata</i> - kan användas som stort skuggträd (Leopold et al. 1998)
Skyddad placering	- Hur amträd i magnoliaskogen används fördelaktigt som stöd för magnoliorna vid planteringen (Nielsen et al. 2023) - <i>M. liliiflora</i> 'Nigra' - med stöd av städsegröna buskar som skyddar mot vinden, och ett staket bakom <i>M. stellata</i> som skyddar de öppna blommorna från vinden (Kinahan 1990) - Placera vårbloppande magnolior mot norr för att minska risken för frostsador (Callaway 1994) - "North walls are preferred as they heat up more slowly and do not force plant into bloom too early so that the flowers run the risk of damage from severe frosts" (Gardiner 2000) - Placering i skydd från vårsol med städsegröna växter. Använd vårbloppande magnolia mer norrut för att fördröja blomning och skydda mot frost (Söderberg & Åsheden 2004) - <i>M. campbellii</i> - blir bäst i skydd av nära träd, gillar inte öppna vindiga platser när dom är unga (Buffin 2005)
Gestaltning	
Bakgrund i sammanhang till magnolia	- <i>M. kobus</i> - planteras om möjligt med mörkgröna buskar i bakgrunden (Csapody & Tóth 1982) - Skapa kontrast mellan blomning och omgivning mot städsegrönt, mur, staket mm. Exempel ges: vit/rosa blomning till röd husvägg/plank, samt alla färger passar mot grått/brunt hus/plank eller vintergrön häck/mörka trädstammar (Söderberg & Åsheden 2004) - Planteras med fördel mot en mörk bakgrund så dess grenverk och ljusa bark framträder, särskilt vid belysning (Gilman 1997) - "Tree magnolias are particularly effective in the larger garden when set against a dark background of evergreen plants [...]". Städsegröna magnolior kan användas som bakgrund (Gardiner 2000) - <i>M. stellata</i> gör sig bra mot en vägg, särskilt mot en röd tegelmur (Dirr 1998) - Vit- samt gulbloppande magnolior fungerar väl i grupp och med städsegrön bakgrund (Bunting 2016) - Städsegrön bakgrund förstärker blomningen (Hunt 1998) - "Combine with conifers or other evergreen trees and shrubs, which make an effective backdrop for its generous spring flower display." (Sjöman & Anderson 2023)
Mark under kronan	- Rekommenderar att använda i samplantering tillsammans med träd, buskar samt perenner (Sjöman et al. 2011) - "Lawn specimens normally do well, because a covering of grass means no root disturbance [...]" (Gardiner 2000) - Fördel med magnolior i samplantering med perenner för årlig tillförsel av organiskt material. <i>M. x loebneri</i> 'Leonard Messel' - "En mycket värdefull sort för samplantering med buskar och perenner" (Sjöman & Slagstedt 2015)

	- "It is not advisable to plant underneath magnolias, where you are going to regularly cultivate [...]". Marktäckare och mulch in på stammen kan vara förödande då trädet löper stor risk att drabbas av gnagare (Hunt 1998) - Marktäckare bör planteras utanför rotsystem och själva låtas vandra in, plantera ej växter med för aggressiva rotsystem då magnolior ej gillar för tät rotväv, täckbark/pinje är bättre (Söderberg & Åsheden 2004) - <i>M. x soulangeana</i> samplanteras med surjordsväxter. <i>M. stellata</i> passar ihop med vatten och sten. <i>M. 'Susan'</i> lämpar sig som solitär i stenläggning och kringbyggd gård (Palmstierna 1999) - <i>M. acuminata</i> - bäst på stora estates (golfbanor, parker) med öppen jord (Gilman 1997)
Växtkomposition	- <i>Scilla</i> används gärna ihop med <i>M. denudata</i> för att skapa kontrast med blomningen. <i>Muscari 'Heavenly Blue'</i> är att föredra med <i>M. x soulangeana</i> (Thomas 1992) - <i>M. acuminata</i> växer vilt med <i>Acer saccharum</i> och <i>Quercus alba</i>. <i>M. stellata</i> växer vilt tillsammans med <i>Mallotus japonicus</i>, <i>Clerodendron trichotomum</i>, <i>Alnus</i> spp., <i>Acer pycnanthum</i> och <i>Cionanthus retusus</i>. "Why not try magnolias with shrub roses, thereby extending the period of interest? [...] <i>Colchicum</i>, is also useful [...]" (Gardiner 2000) - I woodland med <i>Rhododendron</i>, <i>Camellia</i>, <i>Pieris</i>, <i>Enkianthus</i> (Toogood 1990) - <i>M. kobus</i> - vacker blomning mot bakgrund av <i>Abies</i> spp. (Sjöman & Slagstedt 2015) - <i>M. liliiflora</i> 'Nigra' - med stöd av städsegröna buskar som <i>Escallonia</i> (Kinahan 1990) - Växter som gillar torr skugga är bra under: <i>Epimedium</i>, <i>Asarum</i>, <i>Polystichum</i>, <i>Dryopteris</i>, <i>Carex</i> och många starrarter (Bunting 2016) - <i>M. campbellii</i> var. <i>mollicomata</i> - vildväxande med <i>Abies</i> och undervegetation av <i>Cotoneaster</i>, <i>Daphne</i>, <i>Dipelta</i>, <i>Viburnum</i> och <i>Rhododendron</i>. "Because of their relatively small leaves the Loebner hybrids, along with <i>M. salicifolia</i> and its hybrids, are particularly suitable for providing dappled shade for such subjects as camellias and rhododendrons." (Treseder 1978) - Blå-blommande lökar är fina till, undvik vita och gula. <i>Hosta</i> är bra marktäckare (Hunt 1998) - Placera magnolior med rhododendron, barrväxter som tuja, idegran, cypress och låga buskar som azalea och krypande barrväxter. Exempel på marktäckare under magnolior: sockblomma, vintergröna, smultron, ormöga, revsuga, myskmadra eller liknande (Söderberg & Åsheden 2004)
Övrigt	
Ej generella markförhållanden	- Magnolior som stadsträd har överraskande bra tillväxt i små jordbäddar och nära hus, inga djupgående rötter (Gardiner 2000) - Behöver 0,5-1m jorddjup och planteras med fördel ovanpå berggrund som gör det mer värmegynnande och där tjälen går ur marken snabbare. Exempel på magnolia som planterats i gammal sandlåda med tillförsel av årlig gräskompost ges (Söderberg & Åsheden 2004)
Beskärning	- Kräver ofta beskärning (Sjöman & Slagstedt 2015) - Högväxta magnolior stammas med fördel upp för mindre utrymmen medan bredväxta magnolior är bättre som solitärer i parkmiljö, på innergård och torg (Sjöman et al. 2011) - Kan beskäras vid gångar men bäst lämnad som den är så grenarna når marken (Gilman 1997) - Går bra att beskära men ska inte behövas för god tillväxt (Gardiner 2000) - Kan hållas låga genom årlig beskärning (Buffin 2005) - "In fact, magnolias love to be pruned" (Hunt 1998)

3.2 Fältstudie

Observationer från England presenteras kvantitativt utifrån vilka rubriker magnoliorna placerats under gällande användning och gestaltning. Vidare presenteras den kvalitativa delen med upplevelsen av användningen och gestaltningen av magnolior som observerades i England. Resultaten möjliggör att kunna jämföra vad som sägs i den studerade litteraturen med vad som görs i

praktiken. Rådata hittas i bilaga 1, där samtliga underlag presenteras från fältstudiens kvantitativa och kvalitativa delar.

3.2.1 Kvantitativ

Den kvantitativa studien visar i vilken utsträckning som magnoliorna används och hur de placerats och gestaltats med (tabell 6). Tabell 6 visar att majoriteten av magnoliorna hade ett fältskikt och en stor andel hade någon form av buskskikt. Vidare fanns en stor variation inom placering där den största andel stod som solitärer eller i bryn, endast en mycket liten andel stod placerad på en stor öppen yta.

94% av magnoliorna var placerade i miljöer som var halvöppna, delvis skyddade till helt skyddade från vinden.

Av kategorierna under placering, mark under kronan och växtkomposition kan en observation utgöra flera kategorier som exempelvis att agera som ett ensamstående träd i förgrunden till en plats där den även utgör centrumet. Procentsatserna under dessa rubriker överstiger därav 100%.

Tabell 6. Sammanställning av områden de observerade magnolior kategoriserats inom. Område som berörs, andelen och antalet träd som återfinns i de berörda områdena utifrån 106 observerade magnolior.

Avser	Andel träd (%)	Antal träd	Avser	Andel träd (%)	Antal träd
Användning			Gestaltning		
Stadsträd	8%	9	Enhetlig bakgrund	43%	45
Park- och trädgårdsträd	92%	97	Sittplatser runt/under	32%	34
Placering			Mark under kronan		
- Solitär	52%	55	- Enbart jord	9%	9
- Bestånd med andra träd	38%	40	- Marktäckare	83%	88
- Bestånd med magnolior	12%	13	- Enbart gräs	7%	7
- Förgrund	39%	41	- Delvis gräs	22%	23
- Centrum	43%	45	- Hårdgjort	9%	9
- Bakgrund	34%	36	Växtkomposition		
- Entré	16%	17	- Fältskikt	93%	99
- Bryn	49%	52	- Buskskikt	53%	56
- Undervegetation	22%	23	- Trädsikt	13%	14
Skyddad placering					
- Vindskyddat	45%	48			
- Delvis skyddat	49%	52			
- Utsatt	6%	6			
Övrigt					
Ej generella markförhållanden			Beskärning		
- Begränsad jordvolym	16%	17	- Beskuren	78%	83
- Obegränsad jordvolym	84%	89	- Naturligt formad	22%	23

3.2.2 Kvalitativ

Den kvalitativa studien presenterar hur de observerade magnoliorna upplevdes gällande deras användning och gestaltning.

Användning

Av park- och trädgårdsträden sågs en stor variation inom placeringen. Många exemplar hade ett tydligt visuellt fokus inom gestaltningen på blomningen i att de stod placerade i blickfånget. Flera individer stod i en stängd yta som plötsligt öppnades upp och hade stöd av den närliggande vegetationen, eller placerad som uppstickare ur en annan bakgrund.

Flera återkommande placeringar var i bryn och ytor nära byggnader samt större vegetation. Det förekom att magnolior integrerades i woodland-liknande planteringar där de samspelade med buskar och högre trädskikt. Ofta stod magnoliorna placerade så att de kunde ses på håll, i siktlinjer, men även så att det var tillgängligt att komma nära blomningen.

Skydd från vind och frost förekom i form av vegetation eller arkitektur som skapade ett gynnsamt mikroklimat samtidigt som det bidrog till att skapa en mer rumslig och inramad gestaltning av platsen.

Gestaltning

Enhetliga bakgrunder framhävde blomningen och skapade en kontrast som förstärkte magnolians visuella intryck. Av de 45st med enhetlig bakgrund utgjorde 3 st med fasad och 42 stycken med vegetation som bakgrund. Bakgrunder av vegetation utgjordes främst av städsegröna buskar eller barrväxter och de med fasad eller mur varierade i färg från ljust till mörkt.

Sittplatserna intill magnoliorna möjliggjorde längre vistelse i anslutning till blomningen och ökade platsens tillgänglighet.

Marktäckare utgjordes vanligast av lökväxter och perenner. I flera planteringar med marktäckare användes en bred variation av vegetation och sammansättning av flera olika perenner och lökar. En tredjedel av magnoliorna hade någon form av gräsvegetation under magnoliorna, vilket gjorde att besökare kunde tillåtas gå in under kronorna för ökad tillgänglighet.

Magnolior stod även kombinerade med ett busk- och fältskikt som skapade flerskiktade planteringar. Vanliga kombinationer var woodland-liknande planteringar med rhododendron, kamelior, barrväxter och skuggtåliga perenner. I miljöer där magnolior användes som tydliga solitärer var det ofta fältskiktet som kompletterade magnolian, fältskiktet var ofta rika på vårlökar som matchade blomningen. För magnolior i bryn, som bakgrund eller i bestånd med andra träd, låg fokus ofta på samspelet mellan buskarna och träden som skapade naturlika kompositioner mer än på själva blomningen.

Flera kompositioner betonade säsongsvariationer där magnolians blomning kompletterades av lökväxter eller vintergröna strukturer. Flera magnolior hade omfattande underplanteringar med arter som tål halvskugga och konkurrens från rötter, exempelvis *Epimedium* cvs.

Växtarter inom radien av 5 meter från stammen av de observerade magnoliorna är sammanställda i tabell 7. I tabellen kan vilka arter och hur ofta de förekom i sammanhang med magnolior utläsas. Andelen utgår från det antal magnolior som det förekommer i de olika skikten, det vill säga: andelen för fältskiktet är beräknad på 99 magnolior, andelen för buskskiktet är beräknad på 56 magnolior och andelen för trädskiktet är beräknad på 14 magnolior.

Tabell 7. Sammanställning av växter i fält-, busk- och trädskikt som observerats inom en 5 meters radie från stammen hos de observerade magnoliorna. Vetenskapligt och svenskt trivialnamn av växterna samt vilka sorter och hur många av den sorten som observerats. Andelen utgår från det antal magnolior som förekommer i de olika skikten. **(G)** står för geofyt och **(P)** för perenn.

Fältskikt				
Vetenskapligt namn	Sort	Svenskt namn	Antal	Andel
<i>Hyacinthoides non-scripta</i> (G)		Engelsk klockhyacint	55	55,56%
<i>Narcissus</i> cvs. (G)	(1) 'Thursday Child'	Påsklilja	36	36,36%
<i>Arum</i> sp. (G)		Munkhätta	32	32,32%
<i>Hedera helix</i> (P)		Murgröna	25	25,25%
<i>Primula vulgaris</i> (P)		Jordviva	23	23,23%
<i>Galium</i> sp. (P)		Måra	15	15,15%
<i>Epimedium</i> cvs. (P)	(1) 'Amber queen', (1) <i>trifoliatobinatum</i> , (1) <i>x youngianum</i> , (1) <i>x perralchicum</i> , (1) <i>x warleyense</i>	Sockblomma	14	14,14%
<i>Anemone nemorosa</i> (G)		Vitsippa	12	12,12%
<i>Allium ursinum</i> (G)		Ramslök	11	11,11%
<i>Tulipa</i> cvs. (G)	(4) <i>sylvestris</i> , (1) 'Clearwater', (1) 'Flammin purissima', (1) 'Fortress', (1) 'Purissima', (1) 'Stainless'	Tulpan	10	10,10%
-		Bräken	8	8,08%
<i>Geranium</i> cvs. (P)		Näva	8	8,08%
<i>Helleborus</i> cvs. (P)	(1) <i>hybridus</i>	Julros	8	8,08%
<i>Urtica</i> sp. (P)		Nässlor	8	8,08%
<i>Bellis perennis</i> (P)		Tusensköna	7	7,07%
<i>Fritillaria</i> cvs. (G)	(5) <i>meleagris</i> , (1) 'Early Passion'	Klockliljor	7	7,07%
<i>Myosotis scorpioides</i> (P)		Äkta förgätmigej	7	7,07%
<i>Pulmonaria</i> cvs. (P)		Lungört	7	7,07%
<i>Galanthus</i> cvs. (G)	(1) <i>elwesii</i> , (1) <i>ginus</i>	Snödroppe	6	6,06%
<i>Cyklamen hederifolium</i> (G)		Höstcyklamen	5	5,05%
<i>Ranunculus ficaria</i> (G)		Svalört	5	5,05%
<i>Brunnera macrophylla</i> cvs. (P)	(3) <i>macrophylla</i> , (1) <i>macrophylla</i> 'Sea Heart'	Kaukasisk förgätmigej	4	4,04%
<i>Digitalis</i> cvs. (P)	(1) <i>purpurea f. albiflorum</i>	Fingerborgsblomma	4	4,04%
<i>Heracleum</i> sp. (P)		Björnloka	4	4,04%
<i>Heuchera</i> cvs. (P)		Alunrot	4	4,04%
<i>Ophiopogon planiscapus</i> (P)	(1) 'Nigrensii'	Ormskägg	4	4,04%
<i>Scilla</i> cvs. (G)	(1) <i>luciliae</i>	Blåstjärna	4	4,04%
<i>Bergenia</i> cvs. (P)	(1) 'Baby don', (1) 'Erica' (1) <i>stracheyi</i>	Bergenia	3	3,03%
<i>Lamium</i> sp. (P)		Plister	3	3,03%
<i>Mercurialis perennis</i> (P)		Skogsbingel	3	3,03%
<i>Polygonatum</i> cvs. (P)		Storrams	3	3,03%
<i>Symphytum</i> cvs. (P)		Vallört	3	3,03%
<i>Veronica montana</i> (P)		Skogsveronika	3	3,03%
<i>Actea simplex</i> (P)		Höstsilverax	2	2,02%
<i>Astilbe</i> cvs. (P)		Astilbe	2	2,02%
<i>Geum</i> (P)	(1) 'Scarlet Tempest'	Trädgårdsnejlikrot	2	2,02%
<i>Hosta</i> cvs. (P)		Funkia	2	2,02%

<i>Iris</i> cvs. (G)	(1) 'Silver Edge', (1) <i>x robusta</i> 'Dark Aura'	Iris	2	2,02%
<i>Lathyrus vernus</i> cvs. (P)		Vårärt	2	2,02%
<i>Lilium</i> cvs. (G)		Lilja	2	2,02%
<i>Ranunculus repens</i> (G)		Revmörblomma	2	2,02%
<i>Rumex</i> sp. (P)		Skräppsläktet	2	2,02%
<i>Vinca major</i> (P)		Vintergröna	2	2,02%
<i>Viola</i> sp. (G)		Viol	2	2,02%
<i>Acanthus mollis</i> (P)		Mjukakantus	1	1,01%
<i>Alchemilla mollis</i> (P)		Daggkåpa	1	1,01%
<i>Asarum europaeum</i> (P)		Hasselört	1	1,01%
<i>Asplenium scolopendrium</i> (P)		Hjortunga	1	1,01%
<i>Astrantia</i> cvs. (P)		Stjärnflocka	1	1,01%
<i>Baptisia</i> cvs. (P)		Färgväppling	1	1,01%
<i>Bistorta</i> cvs. (P)		Ormrot	1	1,01%
<i>Bletilla striata</i> (P)		Kinesisk jordorkidé	1	1,01%
<i>Chrysosplenium macrophyllum</i> (P)		Stor gullpudra	1	1,01%
<i>Circaea</i> sp. (P)		Häxört	1	1,01%
<i>Corydalis</i> sp. (P)		Nunneört	1	1,01%
<i>Eomecon chionantha</i> (P)		Snö vallmo	1	1,01%
<i>Epilobium</i> sp. (P)		Dunört	1	1,01%
<i>Eryngium yuccifolium</i> (P)		Skallerormsmartorn	1	1,01%
<i>Erythronium pagoda</i> (P)		Hundtandlilja	1	1,01%
<i>Euphorbia</i> cvs. (P)		Euphorbia	1	1,01%
<i>Eurybia divaricata</i> (P)		Vit skogsaster	1	1,01%
<i>Francoa sonchifolia</i> (P)		Bröllopsblomma	1	1,01%
<i>Glechoma hederacea</i> (P)		Jordreva	1	1,01%
<i>Hemerocallis</i> cvs. (P)		Daglilja	1	1,01%
<i>Impatiens</i> cvs. (P)		Balsaminer	1	1,01%
<i>Lamprocapnos spectabilis</i> (P)		Löjtnantshjärta	1	1,01%
<i>Lavendula</i> cvs (P)		Lavendel	1	1,01%
<i>Ligularia</i> cvs. (P)		Leopardväxt	1	1,01%
<i>Lunaria annua</i> (P)		Judaspenningar	1	1,01%
<i>Luzula</i> cvs. (P)		Fryle	1	1,01%
<i>Maianthemum</i> cvs. (P)		Ekorrbärssläktet	1	1,01%
<i>Mukdenia rossi</i> (P)		Lönnbräcka	1	1,01%
<i>Muscari botryoides</i> (P)		Pärlhyacint	1	1,01%
<i>Omphalodes cappadocica</i> (P)	(1) 'Cherry ingram'	Kaukasiskt ormöga	1	1,01%
<i>Osmanthus heterophyllus</i> (P)	(1) 'Goshiki'	Doftbuske	1	1,01%
<i>Osteospermum</i> (P)		Stjärnöga	1	1,01%
<i>Pachysandra axillaris</i> (P)		Skugggröna	1	1,01%
<i>Polypodium vulgare</i> (P)		Stensöta	1	1,01%
<i>Rodgersia</i> cvs. (P)		Rodgersia	1	1,01%
<i>Saruma henryi</i> (P)		Saruma	1	1,01%
<i>Thalictrum</i> cvs. (P)		Rutasläktet	1	1,01%
<i>Trachystemon orientalis</i> (P)		Vårgurkört	1	1,01%
<i>Uvularia grandiflora</i> (P)		Guldrams	1	1,01%
<i>Yucca gloriosa</i> (P)	(1) 'Variegata'	Palmililja	1	1,01%

<i>Zantedeschia</i> cvs. (P)	Kalla	1	1,01%
---------------------------------------	-------	---	-------

Buskskikt

Vetenskapligt namn	Sort	Svenskt namn	Antal	Andel
<i>Rhododendron</i> cvs.	(2) 'Mothers Day', (1) 'Hydon Ben', (1) 'Hydon Pawn', (1) <i>pachysanthum</i> , (1) <i>albrechtii</i> , (1) 'Beaute de Flandre', (1) 'Colyeri', (1) 'Else Watson', (1) 'Hydron Comet', (1) 'Hydron Velvet', (1) 'Mary Helen', (1) 'Orange King', (1) 'Sadame', (1) 'Salmon Sander'	Rhododendron	40	71,43%
<i>Camellia</i> cvs.		Kamelia	17	30,36%
<i>Hydrangea</i> cvs.	(1) <i>bifida</i> , (1) <i>involucrata</i> 'Late love', (1) <i>serrata</i>	Hortensia	9	16,07%
<i>Azalea</i> cvs.		Azalea	7	12,50%
<i>Rubus</i> cvs.		Rubussläktet	5	8,93%
<i>Cornus</i> cvs.		Kornell	3	5,36%
<i>Fatsia japonica</i>		Aralia	3	5,36%
<i>Paeonia</i> cvs.		Pion	3	5,36%
<i>Rosa</i> cvs.	(1) <i>gallica</i> , (1) 'Highgrove' 'Hornightshade', (1) remembrance 'Harxampton'	Ros	3	5,36%
<i>Berberis</i> cvs.	(1), <i>linearifolia</i> 'Orange King'	Surtorn	2	3,57%
<i>Cotoneaster</i> cvs.		Oxbär	2	3,57%
<i>Euonymus</i> cvs.	(1) <i>variegata</i>	Benved	2	3,57%
<i>Mahonia</i>		Mahonia	2	3,57%
<i>Viburnum</i> cvs.	(1) <i>carlesii</i> 'Aurora'	Olvon	2	3,57%
<i>Akebia</i> cvs.		Akebia	1	1,79%
<i>Aucuba japonica</i>		Aukuba	1	1,79%
<i>Azara serrata</i>		Azara	1	1,79%
<i>Callicarpa bodinieri</i>	(1) 'Profusion'	Glasbär	1	1,79%
<i>Choisya ternata</i>		Sanktpatriksbuske	1	1,79%
<i>Clematis</i> cvs.		Klematis	1	1,79%
<i>Clethra</i> cvs.		Konvaljbuske	1	1,79%
<i>Daphne bholua</i>		Himalaya daphne	1	1,79%
<i>Fargesia robusta</i>	(1) 'Red Sheath'	Pandabambu	1	1,79%
<i>Fragaria vesca</i>		Smultron	1	1,79%
<i>Griselinia racemosa</i>		Griselinia	1	1,79%
<i>Jasmin</i> cvs.		Jasmin	1	1,79%
<i>Ligustrum</i> cvs.		Liguster	1	1,79%
<i>Prunus laurocerasus</i>		Lagehägg	1	1,79%
<i>Rhaphithamnus spinosus</i>		Rhaphithamnus	1	1,79%
<i>Sarcococca</i> cvs.	(1) <i>hookeriana</i> var. <i>Digyna</i>	Sarkokocka	1	1,79%
<i>Sorbaria sorbifolia</i>	(1) 'Sem'	Rönnspirea	1	1,79%
<i>Tamarix</i> cvs.		Tamarix	1	1,79%
<i>Ugni molinae</i>		Chilensk guava	1	1,79%
<i>Lonicera ligustrina</i>		Myrtentry	1	1,01%

Trädskikt

Vetenskapligt namn	Sort	Svenskt namn	Antal	Andel
<i>Magnolia</i> cvs.		Magnolia	5	35,71%
<i>Ilex</i>		Järnek	3	21,43%
<i>Taxus baccata</i>		Idegran	3	21,43%
<i>Philadelphus</i> cvs.	(1) <i>x lemoinei</i>	Doftschersmin	2	14,29%
<i>Pinus</i> cvs.	(1) <i>sylvestris</i>	Tall	2	14,29%
<i>Acacia</i> cvs.		Akacia	1	7,14%
<i>Acer palmatum</i>	(1) 'Inaba-Shidare'	Japansk lönn	1	7,14%
<i>Alnus</i> sp.		Al	1	7,14%
<i>Cercis chinensis</i>		Kinesiskt Judasträd	1	7,14%
<i>Chamaecyparis</i>		Ädelcypress	1	7,14%
<i>Chamaerops humilis</i>		Dvärgpalm	1	7,14%
<i>Corylus avellana</i>		Hassel	1	7,14%
<i>Eucryphia</i> cvs.		Ulmosläktet	1	7,14%
<i>Juniperis comunis</i>		En	1	7,14%
<i>Maytenus boaria molina</i>		Maytenussläktet	1	7,14%
<i>Quercus</i> sp.		Ek	1	7,14%
<i>Semiarundinaria fastuosa</i>		Narihira bambu	1	7,14%
<i>Sequoiadendron giganteum</i>		Mammutträd	1	7,14%
<i>Weinmannia trichosperma</i>		Tineo träd	1	7,14%

Övrigt

Magnolior med obegränsad jordvolym hade en större andel markvegetation samt annan vegetation som bakgrund än de med begränsad jordvolym vilka hade mindre komplexitet i markskiktet och den omgivande vegetationen.

78 % av magnoliorna hade någon gång beskurits för att ändra formen och uttrycket hos magnolian. I många fall hade beskärningen gjorts för att skapa ett välvårdat habitus samt en tillgänglig och framhävd blomning. I några fall var beskärningen gjorda på kraftiga grenar och gav stora snittytor samt ett osymmetriskt habitus, vilket ofta även var ett resultat av en tidigare skada (till exempel slitage från trafik eller stormskada).

4. Diskussion

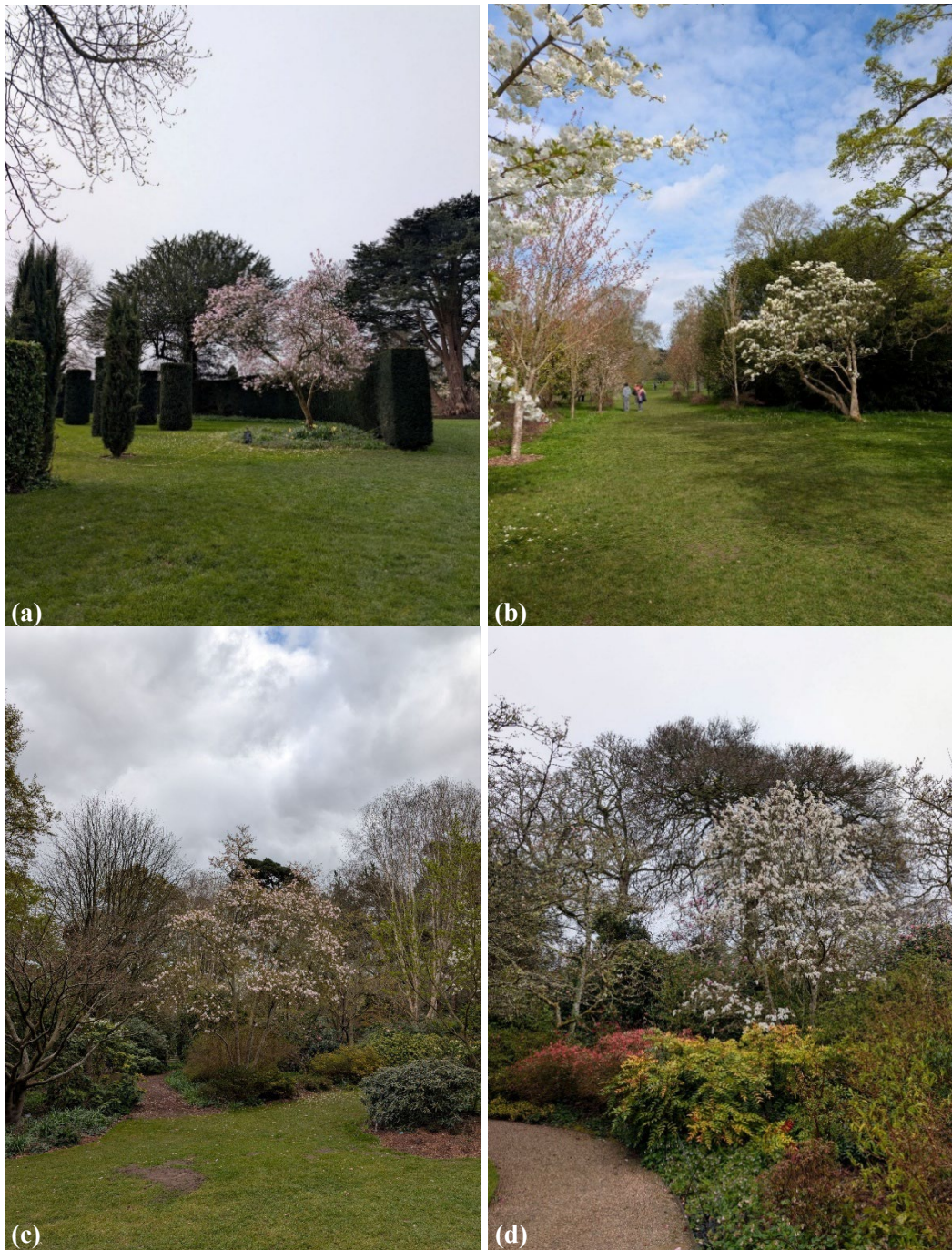
4.1 Samstämmigheter mellan litteraturen och praktiken

Den studerade litteraturen är enig med varandra inom vissa områden vilka tas upp i följande del. Vidare till varje tillhörande område diskuteras hur praktiken samspelar med likheter i användning och gestaltning som kan ses i undersökt litteratur.

4.1.1 Bakgrund och rumslighet

Samstämmigheten inom den studerade litteraturen rör att magnolior bör placeras mot en enhetlig omgivning, fördelaktigt en städsegrön bakgrund av barr- och/eller surjordsväxter, eller varför inte en bakgrund av städsegröna magnolior som Gardiner (2000) föreslår. En mörkare/enhetlig omgivning skapar en kontrast mot blomningen men även grenverken och magnoliornas ljusare bark vilket förstärker karaktärerna. Bakgrunden kan vara en häck, ett staket, en husfasad eller en mur som bland annat Dirr (1998) ger exempel på för att skapa en kontrast som framhäver blomningen och gör magnolian än mer uttrycksfull (Figur 5a).

I enlighet med observationerna så genererar en enhetlig bakgrund en kontrast som lyfter intrycket av blomningen. Ungefär hälften av magnoliorna som observerades hade en enhetlig och sammanhängande bakgrund (tabell 6). Detta bidrog till en tydligare rumslig struktur och förstärkte blomningen i kompositionen. Magnolior utan en enhetlig bakgrund framstår generellt som mindre visuellt framträdande, då de framstår som mindre sammanhållna och får ett svagare visuellt fokus (Figur 5b). Resultatet indikerar att magnolians kvaliteter inte enbart är beroende av blomningen i sig, utan i hög grad påverkas av hur växten ramas in och kontrasteras mot omgivande vegetation och arkitektur.

Figur 5. (a) *Magnolia* med bakgrund av formklippt häck i Nymans. (b) *Magnolia* med mörk bakgrund av vegetation i Kew. (c) *Magnolia* utan sammanhållen bakgrund i Wisley. (d) *Magnolia* i skyddat läge i Lanhydrock.

4.1.2 Skyddande placering och mikroklimat

Gemensamt för de flesta vårblomande magnolior är att de är känsliga för vind och tidig vårfrost (Kinahan 1990; Söderberg & Åsheden 2004). Litteraturen som studerats anger på flera håll att magnolior bör planteras tillsammans med andra

träd och buskar som kan skapa ett skyddande mikroklimat (tabell 5). Ett mikroklimat som gynnar magnoliorna i deras unga stadie där de är känsligare mot påfrestande vindar (Buffin 2005). Även möjligheten att plantera magnolior i redan befintliga bestånd av buskar och träd lyfts som fungerande. Där går att hämta inspiration från magnolians naturliga skogsmiljöer. Exempelvis beskriver Treseder (1978) att *M. campbellii* finns vildväxande bland bestånd av *Abies* med en tät undervegetation.

Känsligheten mot frost är särskilt påtaglig för de vårbloppande magnoliorna som lätt kan drabbas av frostsador på blommorna en kall natt. Den litteratur som studerats anger i dessa fall att tidigbloppande magnolior bör planteras mot en norrsida som skydd mot vårsolen för att fördröja blomning och skydda mot frost (Callaway 1994; Gardiner 2000). Genom fördröjningen minskas risken att blommorna hinner slå ut före den sista frosten och därmed skadas. Studerad litteraturen beskriver återkommande vikten av skyddade placeringar för magnolior, särskilt i relation till vind och vårfrost (tabell 5). Detta speglas tydligt i fältstudien där 94 % av magnoliorna observerades i delvis eller helt vindskyddade lägen, placerade i bryn, woodland-planteringar eller ett busk- och trädskikt som skapar rumslighet och skydd som ses i figur 5d (tabell 6).

Detta kan tyda på att skyddade mikroklimat inte enbart är viktiga ur ett ståndortsperspektiv utan även utgör en central gestaltungsprincip i användningen av magnolior. Placeringen i halvöppna och rumsligt inramade miljöer förstärker ofta magnoliors estetiska effekt och skapar gradvisa övergångar mellan öppna och stängda rum. Samtidigt skapas en miljö som skyddar och säkerställer en gynnsammare utveckling hos magnolior. Detta tyder på att placering inte enbart ger ett gynnsamt mikroklimat utan även bidrar till rumsliga funktioner. Vegetation och omgivande struktur skapar intressanta och komplexa miljöer med halvöppna rumsligheter där magnoliors blomning och habitus framträder tydligt och skapar en sammanhängande design.

4.1.3 Beskärning och utveckling av habitus

All studerad litteratur som nämner beskärning håller med om att magnolior kan beskäras (tabell 5). Majoriteten nämner att de mår bra av det en av de är Hunt (1998) som säger "*In fact, magnolias love to be pruned*", andra tycker att de inte alls ska behövas beskäras och utvecklar ett mer naturligt habitus utan formning (Gardiner 2000).

I fältstudien hade hela 78% av träden någon påverkan av beskärning (tabell 6). Beskrivningarna såg i många fall ut att vara för att påverka uttrycket av magnolian och formen. Exempelvis i Londons stadsmiljö var beskärning gjord i syftet att

stamma upp magnolior för att möjliggöra passage och anpassa träden till stadens rumsliga och funktionella krav vilket även beskrivs i litteraturen av Gilman (1997)(figur 6a). Formen av magnolian är viktig för att få det uttrycket som vill uppnås. Observationer från Lanhydrock kan ges som exempel där beskärningens effekt på magnolians form och rumsliga uttryck blir särskilt tydlig (figur 6b).

Figur 6. (a) Uppstammade magnolior i stadsmiljö i London. (b) Formklippt tunnel av magnolior i Lanhydrock.

Formen av trädet, grenarna och blomningen är väsentliga delar för att magnolian ska fylla sin funktion och få ett effektfyllt uttryck, därav ses att träden i hög grad beskärs i praktiken. Likväl överensstämmer majoriteten av den undersökta litteraturen med att det bör göras (tabell 5). Beskärning framstår därmed inte enbart som en skötselåtgärd utan även som ett verktyg för att påverka magnolians rumsliga och visuella funktion i landskapet.

4.2 Oenigheter mellan litteraturen och praktiken

Den studerade litteraturen motstrider sig varandra inom vissa områden vilka tas upp i följande del. Vidare till varje tillhörande område diskuteras hur praktiken samspelar med skillnaderna i användning och gestaltning som kan ses i undersökt litteratur.

4.2.1 Undervegetation och rotkonkurrens

Den studerade litteraturen är överens gällande att magnolior inte gillar att få sina rötter störda av uppluckring av jord, däremot säger de olika kring vad som faktiskt ska vara på marken under magnolior (tabell 5). Magnolior ska enbart ha bar jord i rotzonen menar vissa (Gilman 1997), medan några andra hävdar att det går bra att ha gräs eller andra marktäckare så länge de inte har aggressiva rotsystem (Söderberg & Åsheden 2004), en betingelse som viss litteratur inte anmärker på. Marktäckare bibehåller markfukt, bidrar till årlig förna och kan fånga upp magnolians blad på hösten vilket tillsammans med förnan genererar mulch som magnolior behöver (Sjöman & Slagstedt 2015a). Problemet som lyfts, förutom rotkonkurrens, med marktäckare inpå stammen är att de skapar skydd för gnagare som under vinterhalvåret kan skapa förödande skador på trädet. I liknande spår nämner även Söderberg & Åsheden (2004) att det är bättre för magnolior att plantera marktäckare utanför rotsystemet för att låta de själva vandra in och etablera sig.

Majoriteten av magnoliorna hade växtlighet under kronan, varav 83% var någon form av marktäckare (tabell 6). Magnolior med fältskikt som växte hela vägen in till stammen visade inte några tecken på sämre vitalitet, istället skapades en rik och god undervegetation i en mer sammanhållen gestaltning (figur 7a; 7b). Marktäckarna kompletterade i många fall magnolians blomning och gjorde intrycket och gestaltningen mer tilltalande.

I figur 7c ser vi hur magnolior med en sammanhängande undervegetation samspelar och förhöjer platsens helhet. Undervegetationen tillsammans med magnolian gör det till ett mycket gestaltungsstarkt framträdande.

Precis som nämnt ovan benämner viss studerad litteratur att magnolior endast ska ha gräs eller jord under (Gilman 1997; Hunt 1998; Gardiner 2000), vilket även kunde hittas exempel på i praktiken där 9% av magnoliorna hade enbart bar jord under sig och 7% enbart gräs (tabell 6). En gräsmatta under kan göra intrycket av magnolior gott för att komma nära eller till och med under kronan vilket ökar tillgängligheten. Dirr (1998) framhåller att blomningen hos *M. sieboldii* bäst upplevs genom att besökaren kan röra sig under trädkronan och betrakta blommorna underifrån - något vi menar är sant även om andra magnoliaarter. Att ha gräs under möjliggör för att en sådan interaktion ska kunna ske. I figur 7d fås en inblick i hur visuellt starkt det kan vara att bevittna blomningen underifrån kronan.

Figur 7. (a) Magnolia med färgrik undervegetation i Kew. (b) Magnolia med färgrik undervegetation och rik kontext i Wisley. (c) Magnolia med enhetlig undervegetation i Nymans. (d) Magnolia sedd underifrån upp i kronan i Caerhays.

Observationer av goda exempel på hur kombinationer av gräsmatta och marktäckare kan skapa intressanta och goda förutsättningar för en lyckad vegetation gjordes. I figur 8a ses exempel på hur det kan se ut - att både gå under magnolior, bevittna blomning nära och njuta av vårlökar samtidigt. Men att

tillgängliggöra med hjälp av en gräsmatta är inte det enda sättet det kan göras på. Att göra blomning tillgänglig för besökare att bevittna nära nämns inte mycket i litteraturen utan den enda som nämner något om tillgängligheten är Dirr (1998). I våra observationer såg vi praktiska exempel på hur bryggor kan anläggas för att låta besökaren komma nära blomningen (figur 8b).

Figur 8. (a) Magnolia med marktäckare och gräsmatta i Kew. (b) Magnolia med trädäck och bäck under kronan i Wakehurst. (c) Magnolia med framtagna bar jord på marken i Trelissick. (d) Magnolia med glest fältskikt i Wakehurst.

Litteraturen som studerats nämner bland annat att ingen vegetation ska finnas under magnolior, enbart bar jord är bäst (Hunt 1998). Exempel på det observerades i England, dock hos en mindre andel av magnoliorna. På platser där jord aktivt tagits bort samspelade inte magnolior med den övriga vegetationen utan upplevdes svagare integrerad med omgivningen och sammanhanget (figur 8c). Upplevelsen var att magnolior, där ingen aktiv ansträngning görs för att skapa en rik undervegetation, ofta kändes väldigt nakna undertill och att de saknade helheten (figur 8d). Våra observationer tyder på att magnolior i praktiken fungerar väl i betydligt mer vegetationsrika sammanhang än vad delar av litteraturen förespråkar.

4.2.2 Placering och användningsområde

Information om placering av magnolior är mycket begränsad i den studerade litteraturen. Där nämns det knapphändigt vart magnolior ska stå men inte varför eller ger sällan en kontext om vilken storlek, form på habitus, färg och bladform, eller förändrat uttryck med åldern som kan behövas för att kunna göra hållbara val kring gestaltning av magnolior. Förslagen är många: de ska stå som solitärer på en gräsyta, i ett woodland med andra träd, i blandbestånd med andra träd och buskar, i mixed-borders, i bryn, som alléträd, med mera (tabell 5). Beskrivningarna sträcker sig som längst till att ange en art och vart den ska placeras utifrån sin storlek, men nämner inget mer än så åt gången per studerad litteratur.

I den undersökta litteraturen är det exempelvis 10 källor som nämner att magnolior ska stå som solitärer, 3 källor säger att de ska stå i bestånd med andra träd eller woodland-miljöer, 3 källor säger i bryn och 1 källa säger i förgrunden (tabell 5). Främst är det som solitär som de tas upp men flera i litteraturen lyfter även andra placeringar.

Jämförbart med observationerna kan ses att det är upp till 50% av magnoliorna som står i någon form av solitärplacering (tabell 6). De har ofta flera roller: en solitär kan exempelvis både utgöra en förgrund eller en central pjäs i rummet som i figur 9. Där ser vi ett exempel på en solitär i en gräsmatta och som förgrund till städsegröna växter, där magnolian utgör centrumet av rummet mellan formklippta idegranar.

Figur 9. Solitär magnolia i vitt i Lanhydrock placerad på en gräsmatta i siktlinje inramad av formklippta idegranar.

Magnolior beskrivs ofta som enskilda blickfångare snarare än som integrerade delar av den större vegetationen. Den studerade litteraturen tenderar ofta att beskriva magnolior utifrån traditionella gestaltungsprinciper, där användningen som solitärträd dominerar (tabell 5). Få exempel ges på hur de kan bli och göra sig uttrycksfulla i andra placeringar. I verkligheten hittas flera exempel på magnolior som utmanar just detta och skapar komplexa kompositioner som lyfter landskapet och gestaltningen i sin helhet (figur 10a). Resultatet indikerar att magnolians användning i litteraturen som studerats ofta begränsas till relativt traditionella gestaltungsprinciper, trots att fältstudien visar exempel på betydligt bredare användningsmöjligheter - vart vi väljer att placera dem, hur vi menar att använda dem och hur det påverkar helheten i växtkompositioner.

Figur 10. (a) *Magnolia* i ett bryn med mörk bakgrund i Nymans. (b) *Magnolia* i ett bestånd med träd och buskar med en stig under kronan i Wisley. (c) Bestånd av *M. campbellii* i Lanhydrock med rik undervegetation av buskar och fältskikt.

En sak som givetvis behöver tänkas på är de olika arternas storlek och habitus och att användningen därmed bör variera. En *M. campbellii* kan inte ha syftet att vara en liten buske då den naturligt växer sig till ett stort träd. I Lanhydrock sågs

utmärkta exempel på hur just *M. campbellii* kan växa sig otroligt stora och skapa trädgårdsrum och tak till undervegetation (figur 10c). Ytterligare exempel är *M. Stellata* som inte kan förväntas växa och bilda ett heltäckande krontack för ett större rum.

4.2.3 Jordvolym och stadsmiljö

Gällande jordutrymme så anger majoriteten av den studerade litteraturen att magnolior behöver gott om plats (tabell 5), men det finns de som beskriver att magnolior fungerar bra även i små växtbäddar längs med gator och nära hus (Gardiner 2000). För att få magnolior att trivas i små växtbäddar tror vi, utifrån vad som är beskrivet i bakgrunden, är beroende på att jorden har en god tillgång på fukt, är väldränerande och får ett årligt tillskott av organiskt material - något som kan vara en utmaning att få till i begränsade ytor i hårdgjorda miljöer där jordar snabbt torkar ut. Söderberg & Åsheden (2004) är även inne på detta när de beskriver en fin magnolia som är planterad i en gammal sandlåda med tillförsel av årlig gräskompost. Att istället plantera magnolior i större planteringsbäddar är att föredra för deras vitalitet då dessa kan bibehålla en jämn fukttillgång, men även för att underlätta skötseln och behovet av mänsklig tillförsel av exempelvis vatten och organiskt material.

De undersökta magnoliorna har främst haft obegränsad jordvolym, vilket ger dem optimala tillgångar för en god vitalitet och utveckling (tabell 6). 16% av magnoliorna hade en begränsad jordvolym men uppvisade en god vitalitet vilket bland annat kan ses i figur 11 som visar en magnolia i hårdgjord växtbädd i centrala London. Det som dock inte är känt är vilken skötsel som görs för dessa magnolior och om det sker någon tillförsel av resurser genom bevattning eller jordförbättring.

Resultatet visar oss att majoriteten av magnoliorna har en obegränsad tillgång på jordvolym och oftast står i park/trädgårdsmiljö vilket överensstämmer med rekommendationerna från den studerade litteraturen (tabell 5; tabell 6). Detta indikerar att magnolior kan ha större potential för användning i urbana miljöer än vad den studerade litteraturen generellt beskriver, särskilt om växtbäddar utformas med god tillgång till fukt, organiskt material och dränering.

Figur 11. Uppstammad magnolia i London på en utmanande plats med begränsad jordvolym.

4.3 Gestaltningspotential och framtida användning

Resultaten från litteratur- och fältstudien visar att magnolior har en större gestaltningspotential än vad som ofta beskrivs i litteraturen som undersökts. Utöver användningen som solitärträd indikerar observationerna att magnolior kan integreras i större vegetationssystem och bidra med rumsliga, estetiska och ekologiska kvaliteter i både parker, trädgårdar och gatumiljöer (tabell 6). Följande del diskuterar magnoliors framtida användningsmöjligheter och deras potential i ett föränderligt klimat.

4.3.1 Magnolior i ett större vegetationssammanhang

Magnolior har god potential att användas mer aktivt i vegetationstyper inspirerade av woodlandmiljöer, genom mikroskogar och successionsbaserade planteringar där olika arter tillsammans bygger upp komplexa och dynamiska

vegetationssystem över tid. I sådana sammanhang kan magnolior fungera både som undervegetation i unga planteringar och senare utvecklas till dominerande trädskikt i takt med successionen.

Flera av de observerade miljöerna bestod av flerskiktade vegetationssystem där träd-, busk- och fältskikt tillsammans skapade skyddade och rumsligt komplexa miljöer. Magnolior förekom återkommande i bryn och woodlandliknande planteringar där samspelet mellan olika vegetationstyper är centralt för gestaltningen (tabell 6).

Både i litteratur som studerats och i fält återkom växtkompositioner där magnolior kombinerades med arter som rhododendron, kamelior, barrväxter och skuggtåliga perenner (tabell 5; tabell 7). Dessa växtkombinationer bidrog inte enbart till att skapa skyddande mikroklimat utan även till att förstärka magnolians visuella uttryck genom kontraster mellan bladverk, blomning och struktur. Kombinationen med vintergröna arter skapade samtidigt bakgrunder som framhävde blomningen under våren.

Flertalet växtkompositioner sedda i fält betonade säsongsvariationen där magnoliors blomning samspelade med vårlökar och tidigblommande perenner. I flera fall kompletterades magnolians blomning av arter såsom epimedium, narcisser, helleborus, arum och andra skuggtåliga woodlandväxter, vilket skapade mer sammanhängande och dynamiska gestaltningar över året (tabell 7). Magnolior har potential att användas i betydligt mer komplexa och vegetationsrika sammanhang än vad som ofta beskrivs i den undersökta litteraturen. Snarare än att enbart fungera som solitära blickfångare visar observationerna att magnolior kan integreras i större vegetationssystem där växtkompositioner mellan olika arter och skikt blir ståndpunkten för gestaltningen.

4.3.2 Rumslighet och upplevelse

Utöver de gestaltungsprinciper, placeringar och användningsområden som redan lyfts så har magnolior en stor betydelse för upplevelsen av rum och skapandet av rörelse i landskapet. Blomningen fungerar i många fall som ett visuellt blickfång som skapar tydliga siktlinjer både nära och på håll. Att använda magnolian som fokuspunkter i parker eller trädgårdar gör att det skapas destinationer att färdas till, exempelvis med en placering i änden av ett fält eller i slutet av en ringlande trappa (Figur 12a; 12b). Magnolior lockar besökare att färdas genom området och närma sig för att kunna komma nära blomningen.

Figur 12. (a) Magnolia i siktlinje på öppet fält i Wakehurst, utgör även fokuspunkt i landskapet. (b) Magnolia i siktlinje på höjd i Winkworth Arboretum som leder till rörelse uppför trappan. (c) Välplacerad sittplats i Caerhays på en höjd med en överblommad magnolia till höger, där sittplatsen ger möjlighet för längre vistelse.

Att tänka på i gestaltningen av magnolior är att de har en tydlig säsongsvariation. Från att ha en stark visuell blomning till att efter det utveckla stora och strukturgivande blad som bildar en tät skugga och dekorativa frukter i rött till orange. Deras rumsliga funktion förändras därför under året och vid gestaltning är detta en viktig aspekt som i många fall inte betonas i den studerade litteraturen, där fokuset ofta enbart är riktat på blomningen. Inte bara utseendet ändras utan även funktionen i landskapet, från ett smycke om våren som drar blickar, till skapandet av svalkande skugga under sommaren.

I resultatet så anges att en tredjedel av de observerade magnoliorna hade sittplatser som förekom antingen under eller intill (tabell 6). I flera fall var sittplatserna integrerade som en del av gestaltningen kring magnolian och skapade möjligheter för längre vistelse i anslutning till blomningen. Att integrera sittplatser vid magnolior bidrar till att träden inte enbart fungerar som ett visuellt blickfång i förbifarten, utan även som platser att stanna upp vid i landskapet (figur 12c). Genom att skapa möjligheter att stanna upp förstärks upplevelsen av blomning, doft och rumslighet.

Vi tror att magnolior har potential att användas mer aktivt för att skapa vistelsekvaliteter i parker och trädgårdar. Särskilt under blomningsperioden kan sittplatser i anslutning till magnolior bidra till att förstärka platsens identitet och skapa rum för sociala aktiviteter. Samtidigt förändras upplevelsen över året i takt med att trädet bildar bladverk och skugga, vilket innebär att magnolian kan bidra med olika typer av rumsliga kvaliteter under olika säsonger.

4.3.3 Magnolior i framtidens urbana miljöer

Magnolior är värmegynnade och staden lämpar sig därmed som en utmärkt miljö då risken för frost är mindre än i det omgivande landskapet. I ett föränderligt klimat, där längre växtsäsonger och mildare vintrar förväntas bli vanligare, kan magnolior få ökad möjlighet att användas i svenska urbana miljöer. Stadens urbana värmeöar kan dessutom bidra till att skapa gynnsamma mikroklimat för arter som tidigare ansetts för känsliga i nordiskt klimat. *M. stellata*, *M. kobus* och *M. acuminata* är några exempel på vårblommande magnolior som den studerade litteraturen nämner som med fördel kan användas i städerna idag (tabell 5). Den studerade litteraturen och observationerna säger att arterna skiljer sig åt i tålighet och användningsområden, vilket indikerar att artval kommer att vara centrala för att välja träd som klarar av de framtida urbana miljöerna.

Att bringa träd som blommar tidigt under året, när annat ännu inte hunnit bilda blad, till städerna är positivt och lämpar sig väl under en period som är kyligare och viljan bland invånarna att ha solljuset ända ner till marken är stor. När bladverket senare utvecklas kan träden istället bidra med skugga och svalka under årets varmare perioder.

Resultatet i detta arbete väcker frågan om magnolior i framtiden kan få en större roll som urbana träd i svenska städer, inte enbart som exklusiva solitärträd i parker och privata trädgårdar utan även som integrerade delar av offentliga gaturum och vegetationsstrukturer med flera skikt. Studien indikerar att magnolior har potential att användas i betydligt större omfattning i framtidens urbana miljöer än vad som idag är vanligt i Sverige. Kombinationen av ett varmare klimat,

urbana mikroklimat, ett ökande intresse för komplexa vegetationssystem och blommande stadsmiljöer kan skapa nya möjligheter för användningen av magnolior i både parker, gaturum och urbana vegetationssystem.

4.3.4 Fortsatta studier

Studien visar flera områden som är intressanta att undersöka vidare. Särskilt relevant vore fortsatta fältstudier i fler länder för att undersöka hur användningen av magnolior skiljer sig mellan olika klimat, kulturer och gestaltungsprinciper.

Vidare hade intervjuer med trädspecialister, plantskolor, samt landskapsarkitekter varit särskilt intressanta då de kan bidra med ytterligare förståelse kring hur synen är på användningen av magnolior idag. Men även för att redogöra för vilka möjligheter eller begränsningar som de i framtiden anser finns i användningen av och potentialen med magnolior. Ytterligare hade studier fördjupade kring magnolians funktion i urbana miljöer, mikroskogar och flerskiktade planteringar kunnat bidra till att få ett djupare förståelse för deras potential i framtida stadsmiljöer.

Ett annat fält att utforska vidare där detta arbete kan ligga som grund är en sammanställning av perenner, geofyter, buskar och träd som kan och har potential att skapa hållbara kompositioner tillsammans med vårbloommande magnolior.

4.3.5 Slutsatser

Sammanfattningsvis visar studien att den undersökta litteraturen innehåller ofullständiga och ibland motsägelsefulla beskrivningar av magnoliors gestaltning och användning. Tillsammans skapar litteraturen en övergripande bild av hur magnolior rekommenderas att gestaltas med och användas i landskapet. Beskrivningarna är inte heltäckande och flera aspekter av magnoliors rumslighet och användning behandlas endast översiktligt.

Studien visar på samstämmigheter och olikheter mellan studerad litteratur och praktik. Precis som litteraturen är varierad visar sig detta även i praktiken som efterliknar den variation som den undersökta litteraturen speglar, om inte större. Flera av litteraturens rekommendationer om skyddade mikroklimat, enhetlig bakgrund och vegetation återfanns i de observationer som gjordes. Samtidigt visar fältstudien exempel på betydligt bredare användningsområde än vad som ofta beskrivs i den undersökta litteraturen.

Resultatet indikerar på att magnolior har potential för att användas i större omfattning i framtidens urbana miljöer, detta i relation till klimatförändringarna, viljan att skapa gynnsamma mikroklimat och ett ökande fokus på vegetationsrika och upplevelserika stadsmiljöer.

Arbetet visar därmed att vårblommande magnolior inte enbart bör användas och ses som exklusiva blommande solitärträd utan som en art med potential för att bidra till komplexa, dynamiska och rumsligt starka vegetationsmiljöer i parker, trädgårdar och urbana landskap.

Referenser

- Andréasson Sjögren, A. & Wedelsbäck Bladh, K. (2009). *Träd- och buskuppöppet*. Centrum för biologisk mångfald.
- Bean, W.J. (1973). *Trees and shrubs hardy in the British Isles*. 8 uppl. St. Martin's Press.
- Bean, W.J. (1980). *Trees and shrubs hardy in the British Isles Supplement*. John Murray.
- Berg, E. v. d. (2002). *Van den Berk on Trees*. Van den Berk Nurseries.
- Buffin, M.W. (2005). *Winter-flowering shrubs*. Timber Press.
- Bunting, A. (2016). *The Plant Lover's Guide to Magnolias*. USA: Timber Press.
- Caerhays Estate. (u.å.). *Caerhays Estate*. <https://visit.caerhays.co.uk/> [2026-05-08]
- Callaway, D.J. (1994). *The world of magnolias*. Timber Press.
- Csapody, V. & Tóth, I. (1982). *A colour atlas of flowering trees and shrubs*. Akadémiai Kiadó.
- Dee, C. (2001). *Form and fabric in landscape architecture: a visual introduction*. Spon Press.
- Dirr, M. (1997). *Dirr's Hardy trees and shrubs: an illustrated encyclopedia*. Timber Press.
- Dirr, M. (1998). *Manual of woody landscape plants: their identification, ornamental characteristics, culture, propagation and uses*. 5 uppl. Stipes Pub.
- Dunnett, N. (2019). *Naturalistic planting design: the essential guide*. Filbert Press.
- Dunnett, N. & Hitchmough, J. (2004). *The dynamic landscape: design, ecology, and management of naturalistic urban planning*. Spon Press.
- Gardiner, J.M. (2000). *Magnolias: A Gardener's Guide*. Timber Press.
- Gardiner, J.M. (2011). *The Timber Press encyclopedia of flowering shrubs*. Timber Press.
- Gehl, J. (2011). *Life between buildings: using public space*. Island Press.
- Giles, W. (2007). *Encyclopedia of exotic plants for temperate climates*. Timber Press.
<http://catdir.loc.gov/catdir/toc/ecip0713/2007010380.html>
- Gilman, E.F. (1997). *Trees for urban and suburban landscapes*. Delmar Publishers.
- Hidayat, I.W. & Kurnita, N.I. (2018). Inventory of Indonesian native montane trees for environmental support and space ornaments in Cibodas Botanical Garden. *IOP conference series. Earth and environmental science*, 203 (1).
<https://doi.org/10.1088/1755-1315/203/1/012017>
- Hillier, J. & Coombes, A.J. (red.) (2010). *The Hillier Manual of Trees & Shrubs*. New ed. David & Charles Ltd.
- Hobhouse, P. & Edwards, A. (2021). *The Story of Gardening*. Princeton Architectural Press.
- Hora, F.B. (1981). *The Oxford encyclopedia of trees of the world*. Oxford.

- Hunt, D. (red.) (1998). *Magnolias and Their Allies: Proceedings of an International Symposium, Royal Holloway, University of London, Egham, Surrey, U.K., 12-13 April 1996*. International Dendrology Society and the Magnolia Society.
- IPCC. (2023). *Summary for Policymakers. In: Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. IPCC, Geneva, Switzerland. doi: 10.59327/IPCC/AR6-9789291691647.001
- Jekyll, G. (1930). *Colour schemes for the flower garden*. 7 uppl. Country Life.
- Kinahan, S. (1990). *Gardening with trees*. Christopher Helm.
- Krüssmann, G. (1986). *Manual of Cultivated Broad-leaved Trees & Shrubs, Volume II*. Timber Press/American Horticultural Society.
- Kvant, C., Palmstierna, I., Gaunitz, P. & Ginsburg, G. (2005). *Vår trädgårdsbok*. Prisma.
- Lancaster, R. (1991). *Shrubs through the seasons*. HarperCollins.
- Leopold, D.J., McComb, W.C. & Muller, R.N. (1998). *Trees of the central hardwood forests of North America: an identification and cultivation guide*. Timber Press.
- Levy-Yamamori, R. & Taaffe, G. (2004). *Garden plants of Japan*. Timber Press.
- London Tree Maps (2025). *Magnolia*. [Kartografiskt material].
treemap.uk/?search=Magnolia [2026-04-01]
- Mitchell, A. F. & Coombes, A. J. (1998). *The Garden Tree: An Illustrated Guide to Choosing, Planting and Caring for 500 Garden Trees*. Weidenfeld and Nicolson.
- More, D. & White, J. (2003). *The illustrated encyclopedia of trees*. Timber Press.
- National Trust. (u.å.a). *Gardens with magnolias*.
<https://www.nationaltrust.org.uk/visit/gardens-parks/gardens-with-magnolias> [2026-03-16]
- National Trust. (u.å.b). *Things to see and do at Winkworth Arboretum*.
<https://www.nationaltrust.org.uk/visit/surrey/winkworth-arboretum/things-to-see-and-do-at-winkworth-arboretum> [2026-05-08]
- National Trust. (u.å.c). *Things to see and do in the garden at Trelissick*.
<https://www.nationaltrust.org.uk/visit/cornwall/trelissick/things-to-see-and-do-in-the-garden-at-trelissick> [2026-05-08]
- National Trust. (u.å.d). *Things to see in the garden at Stourhead*.
<https://www.nationaltrust.org.uk/visit/wiltshire/stourhead/things-to-see-in-the-garden-at-stourhead> [2026-05-08]
- National Trust. (u.å.e). *Visiting Nymans Garden*.
<https://www.nationaltrust.org.uk/visit/sussex/nymans/visiting-nymans-garden> [2026-05-08]
- National Trust. (u.å.f). *Visiting the garden at Lanhydrock*.
<https://www.nationaltrust.org.uk/visit/cornwall/lanhydrock/visiting-the-garden-at-lanhydrock> [2026-05-08]

- Nielsen, A.B., Diedrich, L. & Szanto, C. (red.) (2023). *Woods Go Urban: Landscape Laboratories in Scandinavia*. Blauwdruk Publishers.
- Nilsson, G. (1983). *Lövträd och buskar: [en växtatlas över alla de lövträd och buskar som finns att få i Sverige med deras egenskaper och krav på växtbetingelser]*. Sv. byggtjänst.
- Nooteboom, Hans. (2011). How did Magnolias (Magnoliaceae: Magnolioideae) reach Tropical Asia?. *Singapore statistical bulletin*. 63 (1&2), 299-306.
- Oozeerally, B., Gardiner, J.M., & Spongberg, S.A. (2014). *Magnolias in Art & Cultivation*. Royal Botanic Gardens.
- Oudolf, P. & Gerritsen, H. (2019). *Planting the natural garden*. Timber Press.
- Page, S. & Olds, M. (red.) (2004). *Botanica: the illustrated A-Z of over 10,000 garden plants and how to cultivate them*. 4 uppl. h.f ullmann.
- Palmstierna, I. & Johanson, B.K. (1999). *Träd & buskar i trädgården*. Ica.
- Persson (red.) (1997). *Blommor och buskar*. 4. uppl. Blommor och buskar förlag.
- Persson (red.) (2008). *Blommor och buskar*. 5. uppl. Blommor och buskar förlag.
- Phillips, R., Rix, M. & Rix, A. (1989). *Shrubs*. Pan.
- Raybo, B.A., Løvmo, O., Månsson, L. & Eriksen, L. (2004). *Träd, buskar och häckar i trädgården: [arter & sorter, odlingstips, beskärning]*. Forum.
- Rehder, A. (1956). *Manual of cultivated trees and shrubs hardy in North America*. 2. uppl. Macmillan.
- RHS. (u.å.). *RHS Garden Wisley*. <https://www.rhs.org.uk/gardens/wisley> [2026-05-08]
- Robinson, N. & Wu, J.-H. (2016). *The planting design handbook*. 3 uppl. Routledge.
- Robinson, W. (2009). *The Wild Garden: Expanded Edition*. Timber Press.
- Royal Botanic Gardens. (u.å.a). *Kew Gardens*. <https://www.kew.org/kew-gardens> [2026-05-08]
- Royal Botanic Gardens. (u.å.b). *Wakehurst*. <https://www.kew.org/wakehurst> [2026-05-08]
- Sandved, M., Andersson, J. & Batta, J. (1998). *Vinterdendrologi : træer og busker om vinteren*. Landbruksforlaget.
- Sjöman, H. & Anderson, A. (2023). *The essential tree selection guide: for climate resilience, carbon storage, species diversity and other ecosystem benefits*. Filbert Press.
- Sjöman, H., Ejder, E., Lorentzon, K., Palmér, C., Carlström, M., & Svensson, H. (2011). *Stadsträd för framtiden: magnolia*. [Faktablad]. Movium, Sveriges lantbruksuniversitet. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:slu:epsilon-p-116979>
- Sjöman, H., & Lorentzon, K. (2007). *Magnolior - både för den lilla och stora trädgården*. [Faktablad]. Trädgård-Fritid: 126. Sveriges Lantbruksuniversitet.
- Sjöman, H. & Slagstedt, J. (2015a). *Stadsträdslexikon*. Studentlitteratur.
- Sjöman, H. & Slagstedt, J. (2015b). *Träd i urbana landskap*. Studentlitteratur.

- Söderberg, J.L. & Åsheden, A.-M. (2004). *Magnolia : välja, köpa och odla i Sverige*. Bonnier.
- Taylor, N. (1968). *The guide to garden shrubs and trees: (including woody vines) : their identity and culture*.
- Thomas, G.S. (1992). *Ornamental shrubs, climbers and bamboos*. Murray.
- Toogood, A.R. (1990). *The garden trees handbook: a complete guide to choosing, planting and caring for garden trees*. Facts on File.
- Toomer, S. (2005). *Trees for the small garden*. Timber Press.
- Treseder, N.G. (1978). *Magnolias*. Faber & Faber in collab. with the Royal horticultural society.
- Valder, P. (1999). *The garden plants of China*. Weidenfeld & Nicolson.
- Wang, Y.-B., Liu, B.-B., Nie, Z.-L., Chen, H.-F., Chen, F.-J., Figlar, R.B. & Wen, J. (2020). Major clades and a revised classification of *Magnolia* and Magnoliaceae based on whole plastid genome sequences via genome skimming. *J. Syst. Evol.* 58 (5), 673-695. <https://doi.org/10.1111/jse.12588>
- Zhang, D. (2025). Exploring the versatile world of magnolias: urban landscape enhancement and metabolite applications in drug discovery and cosmetics. *Discover Plants*, 2 (1). <https://doi.org/10.1007/s44372-025-00216-1>

Bilaga 1

[illegible]

64

65

Arter (inom 5m av stam)

Första intryck.

Samspel med omgivningen

Rumsig opplevelse

Vad är dilligt?

Arter (inom 5m av stam)

Rumsig oplevelse

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Jesper Persson har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☒ JA, jag, Jonathan Onegård har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.